अमर कोश
तृतीयकाण्ड
(007)
फो- 38

अमरकोस तृतीयकाण्ड समाप्तम् ।

Sri Shawra [illegible]

[illegible]

thakur nath gayne

[illegible] nepal

श्री. त.

॥१॥

श्रीगणेशायनमः ॥ विशेष्यनिघ्नैः संकीर्णैर्नानार्थैरव्ययैरपि लिंगादिसंग्रहैर्वर्गाः सामान्येवर्गसं
श्रयाः ॥१॥ स्त्रीदाराद्यैर्यद्विशेष्यं यादृशैः प्रस्तुतं पदैः ॥ गुणद्रव्यक्रियाशब्दास्तथा स्युस्तस्य भेदकाः
॥२॥ सुकृती पुण्यवान्धन्यो महेच्छस्तु महाशयः ॥ हृदयालुः सुहृदयो महोत्साहो महोद्यमः ॥३॥ प्रवी
णे निपुणाभिज्ञविज्ञनिष्णातशिक्षिताः ॥ वैज्ञानिकः कृतमुखः कृती कुशल इत्यपि ॥४॥ पूज्यः प्रती
क्ष्यः सांशयिकः संशयापन्नमानसः ॥ दक्षिणीयो दक्षिणार्हस्तत्र दक्षिण्य इत्यपि ॥५॥ स्युर्वदा
न्यस्थूललक्ष्यदानशौंडे बहुप्रदे ॥ जैवातृकः स्यादायुष्मानंतर्वाणिस्तु शास्त्रवित् ॥६॥ परीक्षकः राम
कारणिको वरदस्तु समर्द्धकः ॥ हर्षमाणो विकुर्वाणः प्रमना हृष्टमानसः ॥७॥ दुर्मना विम ॥१॥

मोऽन्तर्मनाः स्यादुत्क उन्मनाः ॥७॥ दक्षिणे सरलोदारौ सुकलो दातृभोक्तरि ॥८॥ तत्परे प्रसितासक्तौ
विष्टार्थोद्युक्त उत्सुकः ॥ प्रतीते प्रथितख्यातवित्तविज्ञातविश्रुताः ॥९॥ गुणैः प्रतीते तु कृतलक्षणाह
तलक्षणौ ॥ इभ्य आढ्यो धनी स्वामी त्वीश्वरः पतिरीशिता ॥१०॥ अधिभूर्नायको नेता प्रभुः परिवृढो
ऽधिपः ॥ अधिकर्द्धिः समृद्धः स्यात्कुटुम्बव्यापृतस्तु यः ॥११॥ स्यादभ्यागारिकस्तस्मिन्नुपाधिश्च पु
मानयं ॥ वराङ्गरूपोपेतो यः सिंहसंहननो हि सः ॥१२॥ निर्वार्यः कार्यकर्त्ता यः संपन्नः सत्वसंपदा ॥ आसिंहसहनन
अवाचि मूकोऽथ मनोजवसः पितृसन्निभः ॥१३॥ सत्कृत्यालंकृतां कन्यां यो ददाति स कूकुदः ॥ ल
क्ष्मीवान्लक्ष्मणः श्रीलः श्रीमान् स्निग्धस्तु वत्सलः ॥१४॥ स्याद्दयालुः कारुणिकः कृपालुः सूरतः

श्लीलोपि
प्रियारो भाग्नेको २
दयालाति मनुष्यिता

१ ८ ।९ः

नामगतसमर्थमयालो २
३

अलसः३ भूमिमार्जयतो ६३ पराधीनस्य५ अधीनसामान्यस्य५

अ॰ त॰ समाः ॥ स्वतंत्रोपावृतः स्वैरी स्वछंदो निरवग्रहः ॥१५॥ परतंत्रः पराधीनः परवान्नाथवानपि ॥ अधीनो

॥२॥ निघ्न आयत्तोस्वछंदो गृह्यकोप्यसौ ॥१६॥ खलपूः स्याद्बहुकरो दीर्घसूत्रश्चिरक्रियः ॥ जाल्मोसमी

क्ष्यकारी स्यात्कुंठो मंदः क्रियासु यः ॥१७॥ कर्मक्षमोलंकर्मीणः क्रियावान्कर्मसूद्यतः ॥ स कार्मः क

र्मशीलो यः कर्मशूरस्तु कर्मठः ॥१८॥ भरण्यभुक्कर्मकरः कर्मकारस्तु तत्क्रियः ॥ अपस्नातो मृतस्नात

आमिषाशी तु शौष्कलः ॥१९॥ बुभुक्षितः स्यात्क्षुधितो जिघत्सुरशनायितः ॥ परान्नः परपिंडादो भक्ष

को घस्मरोद्मरः ॥२०॥ आद्यूनः स्यादौदरिको विजिगीषाविवर्जितः ॥ उभौ त्वात्मंभरिः कुक्षिंभरिः राम॰

स्वोदरपूरके ॥२१॥ सर्वान्नीनस्तु सर्वान्नभोजी गृध्नुस्तु गर्द्धनः ॥ लुब्धोभिलाषुकस्तृष्णक्समौ लोलु ॥२॥

अतिलुब्धस्य५

शुष्कलाशुष्कमांसे पिमांसमात्रेपिसामता तामस्तित्रोपेष३ कर्मणपभृगितिपाठांतरं ४ वेतनं विनाकर्मकरोतितस्यैकं तत्क्रियः कर्मकरस्रिय ४

धूतकारे दविनोष ३

निर्लज्जस्य ५

अतिलोभी को २ लालसो लंपटश्च १ उन्मादोन्मत्तादयो विनयः १ विधेयादीनि चत्वारि प्रकृतिं नित्यं विधेयानुगस्य ६ वक्ष्यमाणे कार्यार्थीनि अपरे १ नतोधर्यं १ महानवनवोन्मेषशालिनी प्र...

पेलोलुभौ ॥ ॥ सोन्मादस्तून्मादिष्णुः स्यादविनीतः समुद्धतः ॥ मत्ते शौंडोत्कटक्षीबाः कामुके कमि

तानुकौ ॥ ॥ कम्रः कामयिताभीकः कमनः कामनो भिकः ॥ विधेयो विनयग्राही वचने स्थित आश्र

वः ॥ ॥ वश्यः प्रणेयो निभृतविनीतप्रश्रिताः समाः ॥ धृष्टे धृष्णग्वियातश्च प्रगल्भः प्रतिभान्विते ॥

॥ ॥ स्यादधृष्टे तु शालीनो विलक्षो विस्मयान्विते ॥ अधीरे कातरस्त्रस्नौ भीरुभीरुकभीलुकाः ॥

आशंसुराशंसितरि गृहयालुर्ग्रहीतरि ॥ श्रद्धालुः श्रद्धयायुक्ते पतयालुस्तु पातुके ॥ ॥ लज्जाशीले

पत्रपिष्णुर्वंदारुरभिवादके ॥ शरारुर्घातुको हिंस्रः स्याद्वर्धिष्णुस्तु वर्द्धनः ॥ ॥ उत्पतिष्णुस्तूत्पतितो

लंकरिष्णुस्तु मंडनः ॥ भूष्णुर्भविष्णुर्भविता वर्तिष्णुर्वर्तनः समौ ॥ ॥ निराकरिष्णुः क्षिप्नुः स्यात्सांद्रस्नि

सलज्जस्य ६ इष्टार्थप्राप्ती को ३ परकीयधर्मेण ज्ञातो प्राप्तासूर्यस्य ५ रोगादिना ऽऽकुलमनसः ४

३ वि॰

अ॰ ८॰ - ग्धस्तु मेदुरः ॥ ज्ञाता तु विदुरो विंदुर्विकासीतु विकस्वरः ॥ ३० ॥ सहिष्णुः सहनः क्षांता तितिक्षुः क्षमिता क्ष

॥ ३ ॥ मी ॥ विसृत्वरो विसृमरः प्रसारी च विसारिणी ॥ ३१ ॥ क्रोधनोमर्षणः कोपी चंडस्त्वत्यंतकोपनः ॥ जाग

रूको जागरिता घूर्णितः प्रचलायितः ॥ ३२ ॥ स्वप्नक्शयालुर्निद्रालुर्निद्राणशयितौ समौ ॥ पराङ्मुखः

पराचीनः स्यादवाङप्यधोमुखः ॥ ३३ ॥ देवानंचति देवद्र्यङ् विष्वद्र्यङ् विष्वगंचति ॥ यः सहांचति स

ध्र्यङ् स स तिर्यङ् यस्तिरोंचति ॥ ३४ ॥ वदो वदावदो वक्ता वागीशो वाक्पतिः समौ ॥ वाचोयुक्तिपटुर्वा

कौ ति २ ग्मी वावदू [illegible] वक्तरि ॥ ३५ ॥ स्याज्जल्पाकस्तु वाचालो वाचाटो बहुगर्ह्यवाक् ॥ दु र्मुखे मुखरा रामः

बद्धमुखौ शक्लः प्रियंवदे ॥ ३६ ॥ लोहलः स्यादस्फुटवाग्गर्ह्यवादी तु कद्वदः ॥ समौ कुवादकुचरौ स्या ॥ ३ ॥

द्

दं सोम्य स्वरौ स्वरः॥३७॥ रवणः शब्दनो नांदी वादी नांदीकरः समौ॥ जडोऽज्ञ एडमूकस्तु वक्तुं श्रोतु

मशिक्षिते॥३८॥ तूष्णीं शीलस्तु तूष्णीको नग्नोऽवासा दिगंबरः॥ निष्कासितोऽवकृष्टः स्यादपध्व

स्तस्तु धिक्कृतः॥३९॥ आत्तगर्वोऽभिभूतः स्याद्दापितः साधितः समौ॥ प्रत्यादिष्टो निरस्तः स्यात्प्र

त्याख्यातो निराकृतः॥४०॥ निकृतः स्याद्विप्रकृतो विप्रलब्धस्तु वंचितः॥ मनोहतः प्रतिहतः प्रतिब

द्धो हतश्च सः॥४१॥ अधिक्षिप्तः प्रतिक्षिप्तो बद्धे कीलितसंयतौ॥ आपन्न आपत्प्राप्तः स्यात्कांदि

शीको भयद्रुतः॥४२॥ आक्षारितः क्षारितोऽभिशस्ते संकसुकोऽस्थिरे॥ व्यसनार्तोपरक्तौ द्वौ विहस्त

व्याकुलौ समौ॥४३॥ विक्लवो विह्वलः स्यात्तु विवशोऽरिष्टदुष्टधीः॥ कश्यः कशार्हे सन्नद्धे त्वाततायी वधो

अ·टि· घते ॥४४॥ द्वेष्ये त्वक्षिगतो वध्यः शीर्षच्छेद्य इमौ समौ ॥ विष्यो विषेण यो वध्यो मुसल्यो मुसलेन यः

॥ ९ ॥ ॥४५॥ शिश्विदानो कृष्णकर्मा चपल श्चिकुरः समौ । दोषैकदृक् पुरोभागी निकृतस्त्वनृजुः शठः ।४६।

कर्णेजपः सूचकः स्यात् पिशुनो दुर्जनः खलः ॥ नृशंसो घातुकः क्रूरः पापो धूर्तस्तु वंचकः ।४७। अ

ज्ञे मूढ यथा जात मूर्ख वैधेय बालिशाः । कदर्ये कृपणः क्षुद्र किंपचान मितंपचाः ।४८। निःस्वस्तु दुर्वि

धो दीनो दरिद्रो दुर्गतोपि सः ॥ वनीयको याचनको मार्गणो याचकार्थिनौ ॥४९॥ अहंकारवा

नहंयुः शुभंयुः शुभसंयुतः ॥ दिव्योपपादुका देवा नृगवाद्या जरायुजाः ।५०। स्वेदजाः कृमिदंशा राम:

द्याः पक्षिसर्पादयोऽण्डजाः ॥ उद्भिदस्तरुगुल्माद्या उद्भिदुद्भिज्जमुद्भिदं ॥५१॥ सुंदरं रुचिरं चारुसुषमं ॥ ९ ॥

शुभंयुस्तु शुभान्वितः ॥ २

॥ [illegible]वर्गः ॥

फलादिपाठे तदासेचनकमिति पाठः॥

मं साधु शोभनं॥ कांतं मनोरमं रुच्यं मनोज्ञं मंजु मंजुलम्॥५२॥ तदासेचनकं तृप्तेर्नास्त्यंतो यस्य
दर्शनात्॥ अभीष्टेऽभीप्सितं हृद्यं दयितं वल्लभं प्रियम्॥५३॥ निकृष्टप्रतिकृष्टार्वरेफयाप्यावमाधमाः
॥ कुपूयकुत्सितावद्यखेटगर्ह्याणकाः समाः॥५४॥ मलीमसं तु मलिनं कच्चरं मलदूषितम्॥ पूतं पवित्रं
मेध्यं च वीध्रं तु विमलात्मकम्॥५५॥ निर्णिक्तं शोधितं मृष्टं निःशोध्यमनवस्करम्॥ असारं फल्गु शून्यं
तु वशिकं तुच्छरिक्तकम्॥५६॥ क्लीबे प्रधानं प्रमुखप्रवेकानुत्तमोत्तमाः॥ मुख्यवर्यवरेण्याश्च प्रव
र्होऽनवरार्घ्यवत्॥५७॥ परार्घ्याग्र्यप्राग्रहरप्राग्र्याग्र्याग्रीयमग्रियम्॥ श्रेयान् श्रेष्ठः पुष्कलः स्यात्स
त्तमश्चातिशोभने॥५८॥ स्युरुत्तरपदे व्याघ्रपुंगवर्षभकुंजराः॥ सिंहशार्दूलनागाद्याः पुंसि श्रेष्ठ

आद्येनेन्द्रादयः॥

प्राग्र २

नरव्याघ्रमुनिपुंगवादयः॥

२ नि

वाचकान्यर्थः अप्रधानकोरु कुलाकोर्ड

अ·२· क्षार्थगोचराः ।।५८।। अप्राग्र्यं द्वयहीने द्वे ऽप्रधानोपसर्जने ।। विसंकटं पृथु बृहद्विशालं पृथुलं

।।५।। महत् ।।६०।। वड्रोरु विपुलं पीनपीव्नी तु स्थूलपीवरे ।। स्तोकाल्पक्षुल्लकाः सूक्ष्मं श्लक्ष्णं दभ्रं कृशं तनु

तनु ।।६१।। स्त्रियां मात्रा त्रुटिः पुंसि लवलेशकणाणवः ।। अत्यल्पेऽल्पिष्ठमल्पीयः कनीयोऽणीय इत्यपि

अत्यन्ताल्पकौ १००

।।६२।। प्रभूतं प्रचुरं प्राज्यमदभ्रं बहुलं बहु ।। पुरुहूः पुरु भूयिष्ठं स्फारं भूयश्च भूरि च ।।६३।। परः

बहुनामसंख्याको गणनीयेकोर हिसाप गणितकाको सबैकुरा

शताद्यास्ते येषां परा संख्या शतादिकात् ।। गणनीये तु गणेयं संख्याते गणितमथ समं सर्वं ।।६४

विश्वमशेषं कृत्स्नं समस्तनिखिलाखिलानि निःशेषम् ।। समग्रं सकलं पूर्णमखण्डं स्यादनूनके ।। · साम:

बाक्लाको अथवा घनाको पातलाको नजीककोऽ

।।६५।। घनं निरन्तरं सान्द्रं पेलवं विरलं तनु ।। समीपे निकटासन्नसन्निकृष्टसनीडवत् ।।६६।। स ।।५।।

देशाभ्याससविधसमर्यादसवेशवत् ॥ उपकंठांतिकाभ्यर्णाभ्यग्रा अप्यभितोऽव्ययम् ॥६६॥
संसक्ते त्वव्यवहितमपदांतरमित्यपि ॥ नेदिष्ठमंतिकतमं स्याद्दूरं विप्रकृष्टकम् ॥६७॥ दवी
यश्च दविष्ठं सुदूरं दीर्घमायतम् ॥ वर्तुलं निस्तलं वृत्तं बंधुरं तून्नतानतम् ॥६९॥ उच्चप्रांशू
न्नतोदग्रोच्छ्रितास्तुंगेऽथ वामने न्यङ्नीचखर्वह्रस्वाः स्युरवाग्रेऽवनतानतम् ॥६२॥ अरालं वृजि
नं जिह्ममूर्मिमत्कुंचितं नतम् ॥ आविद्धं कुटिलं भुग्नं वेल्लितं वक्रमित्यपि ॥७०॥ ऋजावजि
ह्मप्रगुणौ व्यस्ते त्वप्रगुणाकुलौ ॥ शाश्वतस्तु ध्रुवो नित्यसदातनसनातनाः ॥७१॥ स्थास्नुः स्थिर
तरः स्थेयानेकरूपतया तु यः ॥ कालव्यापी स कूटस्थः स्थावरो जंगमेतरः ॥७२॥ चरिष्णु जंग

। अ. रु. । मचरं त्रसमिंगं चराचरं ॥ चलनं कंपनं कंप्रं चलं लोलं चलाचलं ॥ ७३ ॥ चंचलं तरलं चैव पा
॥ दी ॥ रिप्लवपरिप्लवौ ॥ अतिरिक्तः समधिको दृढसंधिस्तु संहतः ॥ ७४ ॥ कक्खटं कठिनं क्रूरं कठो
रं निष्ठुरं दृढं ॥ जरठं मूर्त्तिमन्मूर्त्तं प्रवृद्धं प्रौढमेधितं ॥ ७५ ॥ पुराणे प्रतनप्रत्नपुरातनचिरं
तनाः ॥ प्रत्यग्रोभिनवो नव्यो नवीनो नूतनो नवः ॥ ७६ ॥ नूत्नश्च सुकुमारं तु कोमलं मृदुलं मृदु ॥
अन्वगन्वक्षमनुगेनुपदं क्लीबमव्ययं ॥ ७७ ॥ प्रत्यक्षं स्यादैंद्रियकमप्रत्यक्षमतींद्रियम् ॥
॥ एकतानोनन्यवृत्तिरैकाग्रैकायनावपि ॥ ७८ ॥ अप्येकसर्ग एकाग्रोप्येकायनगतोपि रामः
च ॥ पुंस्यादिः पूर्वपौरस्त्यप्रथमाद्या अथास्त्रियाम् ॥ ७९ ॥ अंतो जघन्यं चरममंत्यपाश्चा ॥ दी ॥

प्रसव्यं वाच्यलिंगं स्यात्प्रतिकूलापसव्यौ ॥ अपसव्यं त्रिलिंगं तु दक्षिणे ॥ सव्यौ तु दक्षिणे वामे इति विश्वः ३

त्यपश्चिमं। मोघं निरर्थकं स्पष्टं स्फुटं प्रव्यक्तमुल्वणं ॥८०॥ साधारणं तु सामान्यमेकाकी त्वेक एकक
ः। भिन्नार्थका अन्यतर एकस्त्वोऽन्येतरावपि ॥८१॥ उच्चावचं नैकभेदमुच्चंडमविलंबितं। अरुंतुदं तु मर्म
स्पृगबाधं तु निरर्गलं ॥८२॥ प्रसव्यं प्रतिकूलं स्यादपसव्यमपष्टु च। वामं शरीरं सव्यं स्यादपसव्यं
तु दक्षिणम् ॥८३॥ संकटं ना तु संबाधः कलिलं गहनं समे। संकीर्णं संकुलाकीर्णं मुंडितं परिवापितं।
॥८४॥ ग्रथितं संदितं दृब्धं विसृतं विस्तृतं ततं। अंतर्गतं विस्मृतं स्यात्प्राप्तप्रणिहिते समे ॥८५॥ वे
ल्लितप्रेंखिताधूतचलिताकंपिता धुते। नुत्तनुन्नास्तनिष्ठ्यूताविद्धक्षिप्तेरिताः समाः ॥८६॥ परि
क्षिप्तं तु निवृत्तं मूषितं मुषितार्थकं। प्रवृद्धप्रसृते न्यस्तनिसृष्टे गुणिताहते ॥८७॥ निदिग्धोपचि

वि

खं. ३.
॥३॥

तं गूढगुप्ते गुंठितं रूषिते द्रुतावदीर्णे उद्गूर्णोद्यते काचितं शिक्यितं ॥ [illegible] ॥ घ्राणघ्राते दिग्धलिप्ते स

मुदक्तोद्धृते समे। वेष्टितं स्याद्वलयितं संवीतं रुद्धमावृतं ॥ [illegible] ॥ रुग्णं भुग्नेथ निशितं क्ष्णुतं शातानि

तेजिते स्याद्विनाशोन्मुखं पक्वं ह्रीणह्रीतौ तु लज्जिते ॥ [illegible] ॥ वृत्ते तु वृत्तव्यावृत्तौ संयोजित उपाहि

तः। प्राप्यं गम्यं समासाद्यं स्यन्नं रीणं स्नुतं स्रुतं । [illegible] । संगूढः स्यात्संकलितो वगीतः ख्यातगर्हणः

विविधः स्याद्बहुविधो नानारूपः पृथग्विधः ॥ [illegible] ॥ अवरीणो धिक्कृतश्चाप्यवध्वस्तोवचूर्णितः। अ

नायासकृतं फांटं स्वनितं ध्वनितं समे। [illegible] । बद्धे संदानितं मूतमुद्दितं संदितं सितं। निष्पक्वं क्वथि

तं पाके क्षीराज्यहविसां शृतं ॥ [illegible] ॥ निर्वाणो मुनिवन्ह्यादौ निर्वातस्तु गतेनिले। पक्वं परिणते गूनं ह

पत्रसं [illegible]

रामः
॥३॥

तेनसिहनइत्यर्थः २

नैं माठं नुमू त्रिनौं ध२। उषेनुपुषितं सोठं क्षां नमुं हं नमुं ऊनौं दां नेसुद मिनें गां नः। अमिनें प्राथिनें

ह्रिनः। ९६। नमस्तु नपिनें छन्नं भ्याद्रिनें पू जिनें विनः। पणां सु पूरिनें क्लिषः क्लिष्टानें व सिनें सिनः

९७। सुषं स्नुषों घि ना२ घं नछ त्वषों नन कनौं। वे घिन छि द्विनौं वि हूं विन्न विनौ वि वा रिनौं। ९८। नि

ष्प्रमें वि ग ना रो कौं वि ली ने डु न वि डु नौं। सिद्धं निर्वं न निष्य न्नौं वा रि ने भिन्नं भेदि नौं। ९९। ऊ नं स्यू नउं

नं वें ति त्रि न यं नं नु सं न नौं। स्याद्दिं हिं ने न म स्यि न ने म स्यि न मं प वा यि नां थि नां प वि न र्श। १००। व रि व सि

नें वु रि व स्यि न उं पा सि नं वौं प व रि नें वौं। सं ना पि न सु[illegible] न म्रो धू पि नं धू पा यि नौं वं हू नं श्वं। १०१। ह षो

म न स्व नः म ल्ह न्नः म नु दि नः प्री नः। छि न्नं छा नं लू नं कृ नं दा नं दि नं छि नं वृ कृ ण मं र्श। २। स्न सं ध्वसं

वि०प्र०

वेजिपत्र

।अ.८०। स्रष्टं स्कन्नं पन्नं च्युतं गलितं। लब्धं प्राप्तं विन्नं भावितमासादितं च भूतं च।३। अन्वेषितं गवेषि
॥ ८॥ तमन्विष्टं मार्गितं मृगितं। आर्द्रं सार्द्रं क्लिन्नं तिमितं स्तिमितं समुन्नमुत्तं च।४। त्रातं त्राणं रक्षि
तमवितं गोपायितं च गुप्तं। अवगणितमवमतावज्ञाते अवमानितं च परिभूते।५। सक्तं हीनं विधुतं
समुज्झितं धूतमुत्सृष्टे। उक्तं भाषितमुदितं जल्पितमाख्यातमभिहितं लपितमे।६। बुद्धं बुधि
तं मनितं विदितं प्रतिपन्नमवसितावगतेस्। उरीकृतमुररीकृतमङ्गीकृतमाश्रुतं प्रतिज्ञातं।
दि२ ।७। संगीर्णविदितसंश्रुतसमाहितोपश्रुतोपगतमे। ईलितशस्तपणायितपनायितप्रणुतपणितं पम:
पनितानि।८। अपि गीर्णवर्णिताभिष्टुतेडितानि स्तुतार्थानि। भक्षितचर्वितलिप्तप्रत्यवसित ॥९॥

पसित

काथियाको ६ खोजियाको ५ भिजेयाको ७ रक्षागरियाको ६ अपमानगरियाको ५ मिल्काइयाको ६ बोलियाको ७ बुझियाको ७ स्वीकारियाको ११ स्तुतिगरियाको १२ खाइयाको १४

गिलितखादितप्सातं ॥९॥ अभ्यवहृतान्नजग्धग्रस्तग्लस्ताशितं भुक्ते। क्षेपिष्ठक्षोदिष्ठप्रेष्ठवरिष्ठस्थविष्ठबंहिष्ठाः ॥१०॥ क्षिप्रक्षुद्राभीप्सितपृथुपीवरबहुप्रकर्षार्थाः। साधिष्ठद्राघिष्ठस्फेष्ठगरिष्ठह्रसिष्ठवृन्दिष्ठाः ॥११॥ बाढव्यायतबहुगुरुवामनवृन्दारकातिशये ॥१२॥ इति विशेष्यनिघ्नवर्गः ॥ प्रकृतिप्रत्ययार्थाद्यैः संकीर्णे लिंगमुन्नयेत् ।१२। कर्मक्रियातत्सातत्ये गम्ये स्युरपरस्पराः ॥ साकल्यासंगवचने पारायणतुरायणे ।१३। यदृच्छास्वैरिता हेतुशून्यास्त्वास्था विलक्षणम्। शमथस्तु शमः शान्तिर्दान्तिस्तु दमथो दमः ॥१४॥ अवदानं कर्म वृत्तं काम्यदानं प्रवारणम्। वशक्रिया संवननं मूलकर्म तु कार्मणं ।१५। विधूननं विधुवनं तर्पणं प्रीणनावनं। पर्याप्तिः स्यात्परित्राणं हस्तधारणमित्यपि ।१६। सेवनं सीवनं

सं

अ.त. स्फूर्तिर्विदरः स्फुरणं भिदोऽथाकोशनं भिदं गःरसंवेदो वेदनं नाना ॥१७॥ संमूर्छनमभिव्याप्तिर्याञ्चा
॥२॥ भिक्षार्थनार्दनो वर्द्धनच्छेदनेथ द्वेआनन्दनसभाजने ॥१८॥ आप्रच्छनेमथाम्नायः संप्रदायः क्षये क्षिया
। ग्रहे ग्राहो वशः कान्तौ रक्षास्त्राणो रणः क्वणौ ॥१९॥ व्यधो वेधे पचा पाके हवो हूतौ वरो वृतौ ओषः
प्लोषे नयो नाये ज्यानिर्जीर्णौ भ्रमो भ्रमौ ॥२०॥ स्फातिर्वृद्धौ प्रथा ख्यातौ स्पृष्टिः पृक्तौ स्नवः स्रवे ए
धा समृद्धौ स्फुरणौ स्फुरणा प्रमितौ प्रमा ॥२१॥ प्रसूतिः प्रसवे श्च्योते प्राघारः क्लमथः क्लमे उत्क
र्षोऽतिशये संधिः श्लेषे विषय आश्रये ॥२२॥ क्षिपायां क्षेपणं गीर्णि गिरौ गुरणमुद्यमे उन्नाय उ राम:
न्नये श्रायः श्रयणे जयने जयः ॥२३॥ निगादो निगदे मादः मदउद्वेग उद्भ्रमे विमर्दनं परिमलैर ॥२॥

ऽभ्युपपत्तिरनुग्रहः।२४।निग्रहस्तु निरोधः स्यादभियोगस्त्वभिग्रहः।मुष्टिबंधस्तु संग्राहो डिंबे
डमरविप्लवौ।२५।बंधनं प्रसितिश्चारः स्पर्शः स्प्रष्टोपतप्तरि।निकारो विप्रकारः स्यादाकारस्त्विं
गइंगितं।२६।परिणामो विकारे द्वे समे विकृतिविक्रियौ।अपहारस्त्वपचयः समाहारः समुच्चयः
।२७।प्रत्याहार उपादानं विहारस्तु परिक्रमः।अभिहारोऽभिग्रहणं निर्हारोऽभ्यवकर्षणं।२८।अनु
हारोऽनुकारः स्यादर्थस्यापगमे व्ययः।प्रवाहस्तु प्रवृत्तिः स्यात्प्रवहो गमनं बहिः।२९।वियामो वियमो
यामो यमः संयामसंयमौ।हिंसाकर्माभिचारः स्याज्जागर्या जागरा द्वयोः।३०।विघ्नोऽन्तरा
यः प्रत्यूहः स्यादुपघ्नोऽन्तिकाश्रये।निर्वेश उपभोगः स्यात्परिसर्पः परिक्रिया॥३१॥विधुरं तु प्रविश्लेषे

अ. २ ऽभिप्रायश्छंद आशयः संक्षेपणं समसनं पर्यवस्था विरोधनं ।३२। परिसर्या परीसारः स्यादास्था
त्वासना स्थितिः । विस्तारो विग्रहो व्यासः स तु शब्दस्य विस्तरः ।३३। स्यान्मर्दनं संवहनं विनाशः
स्याददर्शनं संस्तवः स्यात्परिचयः प्रसरस्तु विसर्पणम् ।३४। नीवाकस्तु प्रयामः स्यात्सन्निधिः
संनिकर्षणम् ।। लवोऽभिलावो लवने निष्पावः पवने पवे ।३५। प्रस्तावः स्यादवसरस्त्रसरः सूत्रवे
ष्टनं । प्रजनः स्यादुपसरः प्रश्रयप्रणयौ समौ ।३६। धीशक्तिर्निष्क्रमोऽस्त्री तु संक्रमो दुर्गसंचरः
। प्रत्युत्क्रमः प्रयोगार्थः प्रक्रमः स्यादुपक्रमः ।३७। स्यादभ्यादानमुद्घात आरंभः संभ्रमस्त्व राम:
रा प्रतिबंधः प्रतिष्टंभोऽवनायस्तु निपातनं ।३८। उपलंभस्त्वनुभवः समालंभो विलेपनं विस्र १०

लंभो विप्रयोगो विलंभस्त्वतिसर्जनं ।३९। विश्रावस्तु प्रतिख्यातिरवेक्षा प्रतिजागरः । निपाठनिपठौ
पाठे तेमस्तेमौ समुंदने ।४०। आदीनवास्रवौ क्लेशे मेलके संगसंगमौ । संवीक्षणं विचयनं मार्गणं मृग
णा मृगः ।४१। परिरंभः परिष्वंगः संश्लेष उपगूहनं । निर्वर्णनं तु निध्यानं दर्शनालोकनेक्षणं ।४२। प्रत्या
ख्यानं निरसनं प्रत्यादेशो निराकृतिः । उपशायो विशायश्च पर्यायशयनार्थकौ ।४३। ऋतं च ऋतीया
च हृणीया च घृणार्थकौ । स्याद्व्यत्यासो विपर्यासो व्यत्ययश्च विपर्यये ।४४। पर्ययोऽतिक्रमस्तस्मिन्नति
पात उपात्ययः । प्रेषणं यत्समाहूय तत्र स्यात्परिशासनम् ।४५। स संस्तावः क्रतुषु या स्तुतिभूमिर्द्विज
न्मनाम् । निधाय तक्ष्यते यत्र काष्ठे काष्ठं स उद्धनः ।४६। स्तंबघ्नस्तु स्तंबघनः स्तंबो येन निहन्यते । आवि

सं.म.
सं.१८
११

ग्र.८.
।११।

धौ विध्यते येन तत्र विश्वक्सेने निवः ।४६॥ उत्कारश्च निकारश्च द्वौ धान्योत्क्षेपणार्थकौ । निगारोद्गार
विक्षावोद्ग्राहास्तु गरणादिषु ।४७। आरम्भविरति विरत्युपरामे थास्त्रियांतु निष्ठेवः । निष्ठ्यूति निष्ठे
वनं निष्ठीवनं मित्यभिन्नानि ।४८। जवने जूतिः सातिस्त्ववसाने स्यादथ ज्वरे जूर्तिः । उदजस्तु पशुप्रे
रणं मंकरतीरिस्यादयः प्राये ।४९। गोत्रान्ते [redacted] ध्वस्तु स्यादंदमिसौ प्रगवे कारिका । आपृ पि
कं स्त्वाकुलिके स्यैवमादय संवेतसां ।५०। मानवानां तु मानवं सहायानां सहायता । हल्या हलानामा
सत्यवाडवैतु द्विजन्मनाम् ।५१। द्वे पर्शुकानां पृष्ठानां पार्श्वं पृष्ठ्यं मनुक्रमात् । खलानां खलिनी खल राम:
ल्या प्यथ मानुष्यकं नृणां ।५२। ग्रामताजनताधूम्यापाश्या गल्याथ पृथक् पृथक् । अपि साहस्र ।११।

धूम्रो कवचकोश

२ येकानादयोपेषु पर्यायेषु प्रयुक्तप्रयोगास्ते तेषु कथिता। अपि शब्दादिहापि। प्रधानाक शब्दः॥ अन्यत्र नानाशक्तिः नेदृशवृत्तिभावः॥२॥

अनेकार्थाः केचिद्यत्रैवचर्गे कान्ताआदयो एषां स्वान्तादीनां तेषु वर्गेषु कथिताः। प्रधानाकशब्दः॥१

अयोमलेपि कदर्थकः १४ पृथुकः पृथुलि चिपिटाशिशोः स्याद्भसिधेयवत् ३

गुञ्जिटाकोस अथर्ववेदकोसमूलं

कारीधेवामेत्रोयवेत्रोरिक्तं।५४। ॥इतिसंकीर्णवर्गः॥ नानार्थाःकेपिकांतादिवर्गेप्यैवात्रकीर्ति ताः।भूरिप्रयोगायेयेषुपर्यायेष्वपितेषुते।५४।आकाशेत्रिदिवेनाकोलोकेस्तुभुवनेजने॥पद्येयशसि चश्लोकःशरेखड्गेचसायकः।५५।जंबुकौक्रोष्टुवरुणौपृथुकौचिपिटार्भकौ।आलोकौदर्शनोद्योतौभेरी पटहमानकौ।५६।उत्संगचिन्हयोरंकःकलंकोंकापवादयोः।तक्षकोनागवर्द्धक्योरर्कःस्फटिकसूर्य योः।५७।मारुतेवेधसिब्रध्नेपुंसिकःकंशिरोंबुनोः।स्यात्पुलाकस्तुच्छधान्येसंक्षेपेभक्तसिक्थके।५८। उलूकेकरिणःपुच्छमूलोपांतेचपेचकः।कमंडलौचकरकःसुगतेचविनायकः।५९।किष्कुर्हस्तेवितस्त चशूकोकीटेथवृश्चिकः।प्रतिकूलेप्रतीकस्त्वेकदेशेतुपुंस्ययं॥६०॥स्याद्भूतिकंतुभूनिंबेकट्फले

जंबुकः फेरवे नीचे च श्रिमासीनता चनिः
मृदंगे गर्जमेघे चानक
अनः प्राणिः २
गघपद्योदण्डश्लोकः आलोकस्तु प्रकाशद्योते दर्शनेवंदिभाषिते ३
सिता इति ख्याते ३
नागो वर्धकिः
उद्युसूर्यः

हस्त्विकस्तु दुरोरोशोशूककीटेवधामिदेः १

करकस्तु पयोवान्पक्षिविशेषे डाडिमेपिच॥ ३॥ दयोर्मद्योपलेनविंदुरकेचकमंडलौ॥ २॥

विनायकस्तु हेरंबेतार्क्ष्ये विघ्ने जिने गुरौ॥२॥ कतृशो १ पाठ

कोशीतकः केवे गुतिपटोलाधीव के खिया भिल अथ: १=

वाल्हीक धीरहिंगु बीनाश्च देशयोरितिमेसः ।२।

चिचिरत्वाङ्गतिरव्याताथी ७११= पोषोगोपग्रामः १=

।म.ट.। मूत्रलो पिवजो स्लिका यांवघो षेवको शात क्वे थक घूले ।६१। सितेवंरव दिरे सोम वल्कः स्यादथ सि

॥१२॥ ल्हकै । तिलकल्कवपिण्याको वाल्हीकं रामठं पिच ।६२। महेद्रगुग्गुलूलूकं व्यालग्राहि षुको त्रि

कः ॥ रुक्षा पत्रा कास्वॉंनकः स्वल्पे पिस्तु स्लके स्लि सुः ।६३। जैवातृकः शशांके पि खुरे प्यथ स्ववर्त्रकः

। व्याघ्रे पि पुंडरीको ना जवान्याम पि दीपकः ।६४। शालावृकाः कपिक्रोष्टुश्वानः स्वर्णे पि गैरिकमे

पीडार्थे पि व्यलीकं स्याद लीकं त्व प्रियेन्टते ।६५। शीलान्वयावनूके द्वे शल्के शकलवल्कले । साष्ट्र

शते सुवर्णानां हेम्नुरे भूषणोपलो ।६६। दीनारे पि च निष्को स्त्री कल्को स्त्री शमलैनसोः । दंभेप्य राम:

थ पिनाको स्त्री शूलशंकरधन्वनोः ।६७। धेनुका तु करेण्वां च मेघजाले च कालिका । कारिका ।१२।

जैवातृकः गुनास्तामिदीर्घ ... दुःकुशयोतिषु ३॥=

अनिराद्वातिसीभोजे सितछन्देयपजे अग्रौ दि गूजाजे ८= द्विपवंवागालंकारेवा च्यव ... कारके ॥

तिलकल्कजमोदाजौ पवातौ वहिंदूरयो: ४=

पौष्ठवर्षेचपिनाकः १= व्यातिदमपिधाजार्ययैत दपेपि ... रतिपिशुः २=

सुवर्तीतपूतितमोआमोद्यकतस्पाणविंशत्यं दीनारः सा व्यवहारिकं रूपकम् २=

अत्यन्तं सुकुमारं वस्तुनि अग्निमन्थे च कर्णिका १

पर्यङ्कः स्यात्परिकरे स्याद्व्याघ्रेऽपि चलुङ्कः ॥ पेटकस्त्रिषु वृन्देऽपि गुरौ देश्ये पिदेशिकः ॥ खेटको ग्राम फलको धीवरेऽपि च जा
लिकः ॥ पुष्परेणौ च किंजल्कः शुल्कोऽस्त्री स्त्रीधनेऽपि च ॥ स्यात्कल्लोलेऽप्युत्कलिका वार्द्धकं भाववृन्दयोः ॥ करिणां पा
यातनाक्रमोः कर्णिका कर्णभूषणे ॥ ६८ ॥ करिहस्तेऽङ्गुलौ पद्मबीजकोशे त्रिषूत्तरे । वृन्दारकौ रूपिमु
ख्यावेके मुख्यान्यकेवलाः ॥ ६९ ॥ स्याद्दाम्भिकः कौक्कुटिको यश्चादूरेरितेक्षणः ॥ लालाटिकः प्रभोर्भालद
र्शी कार्याक्षमश्च यः ॥ ७० ॥ कान्ताः ॥ भूभृन्नितम्बवलयचक्रेषु कटकोऽस्त्रियाम् । सूच्यग्रे क्षुद्रशत्रौ च रोमहर्षे च कण्टकः ॥ ७१ ॥ मयूखस्त्विट्करज्वालास्वलिबाणौ शिलीमुखौ । शङ्खो निध्यललाटास्थिकं
बौ न स्त्री द्रिये पिरवे ॥ ७२ ॥ घृणिर्ज्वालेऽपि शिखे रवांता ॥ अलबसौ न गात्रं गौ ॥ ज्ञानशु गौ वाशुवि शि
खोऽन्नारंकं विहगाः खगाः ॥ ७३ ॥ पतङ्गौ पक्षिसूर्यौ च पूगः क्रमुकवृन्दयोः ॥ पशवोऽपि मृगा वेगाः प्रवाह
जवयोरपि ॥ ७४ ॥ परागः कौसुमे रेणौ स्नानीयादौ रजस्यपि ॥ गजेऽपि नागमातङ्गौ गावौ पाङ्गोऽस्त्रिलके
चापि गातिकादारकौ वालमेदकौ ॥ अंधेप्यनेडमूकः स्यादृङ्कोदर्पी स्मदारतौ ॥ मत्कुणो डेप्युद्भिका मंथेरवडको

अपेः शाखानिकाय उरगः

अपेनीगः काक... मातंगश्च रङ्गालो

अर्थेन्द्रिसांविरसातङ्गपरागो वेदने च १

मृगः पशौ कुरङ्गे च करिभञ्जभेदयोः ।

पतंगस्तिलिमलैच

अन्वेषणा याचनायां मार्गीनुवनितानरे २

पतंगः शलभे शालीप्रभेदे च क्लीवसते २

वान्ते ज्ञाने प्रधाने च १

॥ इति कान्ताः ॥

मौनीन्द्रियेत्यादि -८ ...

निर्मोक्षस्त्यागे मोक्षे ऽभावे वा

श्र.२. पिव।७५।सर्गः स्वभावनिर्मोक्षनिश्वासाध्यायसृष्टिषु योगः सन्नहनोपायध्यानसंगतियुक्तिषु।७६।भो
॥१३॥ गः सु[illegible]र्वे स्त्र्यादिभृतावहे ध्वं फणाकाययोः।।चातके हरिणे पुंसि सारंगः शबले त्रिषु।७७।कपो
त्रप्लवगेः शापे त्वभिषंगः पराभवे।।यानाद्यंगे युगः पुंसि युगे युग्मे कृतादिषु।७८।स्वर्गेषु पशुवाग्व
ज्रादिङ्. नेत्रघृणिभूजले लक्ष्यदृष्ट्या स्त्रियां पुंसि गौर्लिंगं चिह्नशेफसोः।७९।शृंगं प्राधान्यसान्वो
श्च वरांगं मूर्द्धगुह्ययोः भगं श्रीकाममाहात्म्यवीर्ययत्नार्ककीर्तिषु।।८०।। गांताः।परिघः प
रिघाते स्त्रे घो घोवृंदे ऽंभसां रये। मूल्ये पूजाविधावर्घो ऽहोदुःखव्यसनेष्वघं।८१।त्रिषु द्वेष्ये लघुः।
घांताः। काचाः शिक्यमृद्भेददृग्रुजः विपर्यासे विस्तरे च प्रपंचः पावके शुचिः।८२।मास्यमात्ये चाप्युपधे ॥१३॥
(ग्रीष्मे ऽमिदाघच्छात्र पेसु तः।इति घांताः।अथ चांः

ग्रीष्मे मारे अनुपहते च शुचिः

जान्ववगो मेके सारथौ ऽ लदीवितीय ३

क्षत्रियवैश्यौ वा द्विजौ २

नजापन द्विजो विश्वः अजनमाद्यभावात् ।। अकारो तो विष्णुस्तस्माज्जातद्ध्यज्ञो हरः ।।
तथा च अनेकार्थमंजर्याम् ।। अकारो वासुदेवः स्यादिति ।। छागपक्षे तु अजति अजन्तो वेश्चति कामेवाजः ।२=

पुंसिश्रेयसि तत्त्व विष्णु । अत्र भिक्षं गौरख हायां वंगन सौवरु विः स्त्रियाम् ।८२। यांताः केकिना स्त्री वंहि सुः
जौ रंद तविप्राण्डजा द्विजाः । अजो विष्णुहरच्छागा गोष्ठाध्वनिवहाश्च जाः ।८३। धर्मराजौ जिनयमौ कुंजो दं — अप्येनिजं जोति
महदादतिरव्याप्ते
धन्वन्तरिप्रभृतिसुवाडोः तौ पिन स्त्रियाम् । बलजे क्षेत्रपूर्द्वारे बलजा वल्गुदर्शने ।८४। समे क्ष्मांशे रणेप्याजिः प्रजा स्यात्सन्ततौ
जने । अब्जौ शंखशशांकौ च स्वके नित्ये निजं त्रिषु ।८५। अंताः कुष्ठं स्याम निमवी रवे क्षेत्रज्ञो वाच्यलिं — कितृष्ठकादातिशयान्तश्च श्रवसम पादो च करूः ।
आत्मप्रकार विशेषि ति च संज्ञा
गकः । संज्ञा स्याच्चेतना नाम हस्ताद्यैश्चार्थसूचना ।८६। अंताः काकेभगंडौ करटौ गजगंडकटी कटौ द्वि
तद्विशेष
शिपिविष्टपशुपतिः शिपिविष्टस्तु खलतौ दुश्चर्मण्यलोमहेश्वरे देवशिल्पिन्यपि त्वष्टारिष्टे दैवे पिनद्धयोः ।८७। रसे कटुः कटुकार्ये
मायाविपरिजिद त्रीनै · यत्रैश्यावंधनवि रोषः
र्ये त्रिषु मत्सरनाश्रयोः । रिष्टं क्षेमाशुभाभावे ष्वरिष्टे तु शुभाशुभे ।८८। मायानिश्चलपर्वत्वे शुकेतवानृ
एनति खेऽतिकृ निलं वरि
३ दोषज्ञो वैद्यविद्वांसौ ज्ञो विष्णुसोमजोपिव ।। प्राज्ञौ प्रवीणकुशलौ कालज्ञो ज्ञानि

अपि शब्दात् प्रकारे आदित्ये भेदे च २ चातकाले २
११ आत्मा षोतस्तु ने निवेपानिलेकाककर्तयोः ।। अरिष्टमशुभे तक्रे सूतिकागार आसवे ।। शुभेपरवमर्पिचिन्हे च १=

।४८।

पुक्तलिर्नितयोः...कमानंतर्जठरादिनित्रिशि...कोष्ठादिनित्यानानि॥४॥ पटुसीक्ष्णोमुरुदेदक्षोनिपुणेनिदर्यपिवैतिस्यः॥ पटोलंनवराणा...

सीरांगेफालाधारे

मुखमेल

।अ॰ट॰। तरशिशु।अथायोघनेशैलशृंगेसीरांगेकूटंमस्त्रियाम्।२२।सूक्ष्मैलायांत्रुटिःस्त्रीस्यात्कालेल्पेसंशयेपि

।१४।त्करश्चाअत्युत्कर्षाश्रयःकोट्योमूलेलग्नकचेजटा।२३।व्युष्टिःफलेसमृद्धौचदृष्टिर्ज्ञानेक्ष्णिदर्शने।इष्टिर्यागे

छयोः।सृष्टंनिश्चितेबहुनित्रिषु।२४।कष्टेतुकृच्छ्रगहनेदक्षामंदागदेपुच।पटुर्द्वौवाच्यलिंगौवा।ठांताः

नीलकंठःशिवेपिच।२५।पुंसिकोष्ठोंतर्जठरंकुसूलोंतर्गृहंतथा।निष्ठानिष्पत्तिनाशांताःका

ष्ठोत्कर्षेस्थितौदिशि।२६।त्रपुज्येष्ठौतिश्रेष्ठेपिकनिष्ठोतियुवाल्पयोः।डांताः।दंडोस्त्रीलगु

डेपिस्यात्गुडोगोलेक्षुपाकयोः।२७।सर्पमांसात्पशूव्याडौभृंगोधावंस्त्रिंडइलांश्वेडावेडज्ञाला

कांपिनाशेकालेपिषडूक्ष्मतो।२८।कांडोस्त्रीदंडबाणार्ववर्गावसरवारिषु।स्याद्भांडमश्वाभरणें ॥१४॥

वातांघ्रै — काष्ठादातहरिद्रायांच समाजेदारुनिशुस्त्रिंर — वात:दुमे।मानभेदे।अभिमाने।ग्रहदोषदंड: — वातसिंहनादौ — रामः

पटक्षतोकालेषुदिकाद्यो१ — वात[illegible]आसानोरेख॰३ — गोसोरसे।पी।वृध्योजितिचेली

हड्डै —नालेहस्तस्कन्धेच काराः१

मूढः संहाय विन्यस्ते च घृते सुसिधे पवत १

१ संघात ग्रासयोः पिंडी द्वयोः पुंसि कलेवरे । गंडौ कपोलविस्फोटौ कुंडं केपिधकुंडिते । इक्षुभेदेपि खंडोऽस्त्री पि

भाजने — मौर्व्यां दोऽमिस्यानामावान् ३

मत्रे मूलवणिक्धने ।२८। ठांताः । मत्स्यप्रतिज्ञयोर्नीकंन गाढं मत्स्याकपूयोः । त्राक्तोस्थूलौ त्रिषु दृढौ व्यूढौ

विन्यस्तसंहतौ ।२०। ढांताः । भ्रूणोऽर्भके स्त्रीणा गर्भे बाणो बलिसुते शरे । कणोऽतिसूक्ष्मे धान्यांशे संघा

ते प्रमथे गणाः ।१। पणो द्यूतादिषूत्सृष्टे भृतौ मूल्ये धनेपि च । मौर्वी द्रव्याश्रिते सत्वशौर्यसंध्यादिके गु

पा ४ णः ।२। निर्व्याररक्षितौ कालविश्रेषौ सवयोः क्षणाः । वर्णो द्विजादौ शुक्लादौ स्तुतौ वर्णं तु वाक्षरे । अरु

णो भास्करेपि स्याद्वर्णभेदेपि च त्रिषु । ग्रामणीनापि ते पुंसि श्रेष्ठे ग्रामाधिपे त्रिषु । ऊर्णा मेषा — आदिनाशशोक्षुप गादिग्रहः २

कीलारचौ ३ — दिलोम्नि स्यादावर्ते चांतरा भ्रुवोः ।३। हरिणी स्यान्मृगी हेमप्रतिमा हरिता च या । त्रिषु पांडौ च हरि

णः स्थूणा स्तंभेपि वेश्मनः ।५। तृष्णे स्पृहा पिपासे द्वे जुगुप्सा करुणे घृणे । वणिक्पथेपि विपणिः सु — बाजमगभेद८

चौदपवृत्तिमायां १ — ३ स्थाणुः शर्वेपि द्रोणः १ काकेपि च्युरवेरणाः ।११४।३

ध्रुवे — मानभदे १ — बंध — संग्रामे १ — आपणोपण्यविथ्यां च पण्ये च विपणिः स्त्रियां

(१ ना

प्रमाणं न्यायेन ज्ञाने आवेव तत्त्वत्र।
निन्ये सत्यवादिनि चप्रमाणं प्रमातरि क्लीबे कृतम

२ श्रुतीक्षणौ क्लीबे स्वरे त्रिषु। प्रमाणं हेतुमर्यादाशास्त्रेयत्ताप्रमातृषु। करणं साधकतमं क्षेत्रगात्रेंद्रिये २

प्रत्यक्षपक्षिमादिद — वातगंभार्यादौ

अ.ल. रासभस्यकेवारुणी॥ दी करेणुरिभ्यांस्त्रीनेभे द्रविणंतुबलंधनं। शरणंगृहरक्षित्रोः श्रीपर्णंकमलेपि

।१५। च।७। विषाऽभिमरलोहेष्वपि। प्राणुसारे संसरणं संबाधचमूगतौ।८। घंटापथेऽथवांतान्नेस

मुद्गरणमुन्नये। स्वतंत्रिसुविषाणंस्यात्सुरगजेभदंतयोः।१०। प्रवणं ~~सरस्वन्तौ नदार्णवौ। प~~

~~क्षिनास्यौगरुत्मन्तौ शकुन्तौ भासपक्षिणौ~~ क्रमनिम्नोर्वीप्रह्वेनातु वतुः पर्यौ संकीर्णौ निचि — अण्डजे सकीर्णाति लिङ्गः॥

आसेनासितुमालोनोगरुड कृतम प्रयोगतिविष्म — २ तोशुद्धौ विशिखं स्यान्मुखरं।११। लांगताः देवसूर्यौ विवस्वन्तौ सरस्वन्तौ नदार्णवौ। पक्षिनास्यौग

रुत्मन्तौ शकुन्तौ भासपक्षिणौ।१२। अग्न्युत्पातौ धूमकेतू जीमूतौ मेघपर्वतौ हस्तौ तु पाणिन — शम:

क्षत्रे मरुतौ पवनामरौ।१३। यंताहस्तिपके सूते भर्त्ता धातरिपोष्टरि। यानपात्रे शिशौ पोतः प्रे ॥१४॥

पानपात्रे वह्नित्रेजलजदति स्याते॥ — प्रेतो मृतान्तरे पुंसि भूतेसा...

पर्वते

नः शाल्पं नरे स्मृतौ ।१४। ग्रहभेदे ध्वजे केतुः पार्थिवे तनये सुतः । स्थपतिः कारुभेदेऽपि भूभृद्भूमिधरे नृपे
।१५। मूर्द्धाभिषिक्तो भूपेऽपि ऋतुः स्त्रीकुसुमेऽपि च । विष्णावप्यजितावक्तौ सूतस्त्वष्टरि सारथौ ।१६।
व्यक्तः प्राज्ञेऽपि दृष्टान्तावुभे शास्त्रनिदर्शने । क्षत्ता स्यात्सारथौ द्वाःस्थे क्षत्रियायां च शूद्रजे ।१७। वृत्तां
न्तः स्यात्प्रकरणे प्रकारे कार्त्स्न्यवार्त्तयोः । आनर्त्तः समरे नृत्यस्थाने नीवृद्विशेषयोः ।१८। कृतान्तो य
मसिद्धान्तदैवाकुशलकर्मसु । श्लेष्मादि रसरक्तादि महाभूतानि तद्गुणाः ।१९। इंद्रियाण्यश्मविकृ
तिः शब्दयोनिश्च धातवः । कक्षांतरेऽपि शुद्धांतो नृपस्यासर्वगोचरे ।२०। कासूसामर्थ्ययोः शक्तिर्मू
र्त्तिः काठिन्यकाययोः । विस्तारवल्ल्योर्व्रततिर्वसती रात्रिवेश्मनोः ।२१। क्षयार्चयोरपचितिः साति

॥अ.टी.॥ दीनांवसानयोः॥ अर्त्तिः पीडाधनुष्कोट्योर्जातिः सामान्यजन्मनोः॥२२॥ प्रचारस्यंदयो रीतिरीतिर्डिं
।१६। बप्रवासयोः॥ उदयेऽधिगमे प्राप्तिस्त्रेता त्वग्नित्रये युगे।२३। वीणाभेदेपि महती भूतिर्भस्म
नि संपदि। नदीनगर्योर्नागानां भोगवत्यथ संगरे॥२४॥ संगे सभायां समितिः क्षयवासावपि
क्षितिः। रवेरर्चिश्च शस्त्रं च वह्निज्वाला च हेतयः॥२५॥ जगती जगति छंदोविशेषेपि क्षिता
वपि पंक्तिश्छंदोपि दशमं स्यात्प्रभावेपि वायतिः॥२६। पत्तिर्गतौ च मूले तु पक्षतिः पक्षभेदयोः
प्रकृतिर्योनिलिंगे च कैशिक्याद्याश्च वृत्तयः॥२७॥ सिकताः स्युर्वालुकापि वेदे श्रवसि च श्रु राम:
तिः॥ वनिता जनितात्यर्थानुरागा या च योषिति॥२८॥ गुप्तिः क्षितिव्युदासेपि धृतिर्धारणधैर्ययोः ॥१६॥

योः। बृहती क्षुद्रवार्ताकी छंदोभेदे महत्यपि।१९। वासिता स्त्रीकरिण्योश्च वार्ता वृत्तौ जनश्रुतौ। वार्त्तं
फल्ग्वन्यरोगे च त्रिष्वप्सु च घृतामृते।२०। कलधौतं रूप्यहेम्नोर्निमित्तं हेतुलक्ष्मणोः। श्रुतं शास्त्राव
धृतयोर्युगपर्याप्तयोः कृतम्।२१। अत्याहितं महाभीतिः कर्म जीवानपेक्षि च। युक्ते क्ष्मादावृते
भूतं प्राण्यतीते समे त्रिषु।२२। वृत्तं पद्ये चरित्रे त्रिष्वतीते दृढनिस्तले। महद्राज्यं चावगीतं जन्ये स्या
द्गर्हिते त्रिषु।।२३।। श्वेतं रूप्येपि रजतं हेम्नि रूप्ये सिते त्रिषु। त्रिष्वितो जगदिंगेपि रक्तं नील्यादि राग३
गि च।।२४। अवदातः सिते पीते शुद्धे बद्धार्जुनौ सितौ।। युक्तेऽतिसंस्कृते मर्षिण्यभिनीतोऽथ संस्कृतं।
।।२५।। कृत्रिमे लक्षणोपेतेप्यनंतोऽनवधावपि। ख्याते हृष्टे प्रतीतोऽभिजातस्तु कुलजे बुधे।२६। विवि

अ.ट. क्तौ पूतविजनौ मूर्छितौ मूढसोच्छ्रायौ। द्वौ वाम्लपरुषौ शुक्तौ शिती धवलमेचकौ।३७। सत्ये साधौ
।१७। विद्यमाने प्रशस्तेऽभ्यर्हिते च सत्। पुरस्कृतः पूजितेऽरात्यभियुक्तेऽग्रतः कृते।३८। निवातावाश्रयावा
तौ शस्त्राभेद्यं च वर्म यत्। जातोद्रुकप्रवृद्धाः स्युरुच्छ्रितास्तूत्थितास्त्वमी।३९। वृद्धिमत्प्रोद्यतोत्पन्ना
आदृतौ सादरार्चितौ। तान्ताः। अर्थोऽभिधेयरैवस्तुप्रयोजननिवृत्तिषु।४०। निपानागमयोस्ती
र्थमृषिजुष्टजले गुरौ। समर्थस्त्रिषु शक्तिष्ठे संबद्धार्थे हितेपि च।४१। दशमीस्थौ क्षीणरागवृद्धौ
वीथी पदव्यपि। आस्थानी यत्न आस्था स्त्री प्रस्थोऽस्त्री सानुमानयोः।४२। थान्ताः। अभिप्रायवशौ छं राम:
दोवब्दौ जीमूतवत्सरौ। अपवादौ तु निंदाज्ञे दायादौ सुतबांधवौ।४३। पादा रश्म्यंघ्रितुर्यांशाश्चंद्रा ॥१७॥

वद्रनाम ९

ग्न्यर्कौ स्त्रमोऽन्तर्दोः। निवीदौजनवाद्दै पिङ्गाद्दोजं बालङ्गाध्ययोगः ४४। म्नारण्वैरु द्विते त्रातर्यौ कंद्रौद्रारु
तोरतो। स्यास्त्रसाद्दौर्तुरो धैर्पिसूदः स्याद्व्यं जनै पिवा ४५। गोष्ठाध्यक्षे पिगो विंद्रोहर्षे प्यांमोदवन्म
द्रः। प्राधान्येराज लिंगे पिवर्धां गेककुद्दौ स्त्रियाम्रू ४६। स्त्रीसंवि ज्ञातनसं भाषा क्रियाकारांजि
नामसुधर्मेरहस्तुपनिषत्स्याद्दृतौवत्सरेभ्रारतौ ४७। पदंव्यव स्थितिस्त्राणस्यानलक्ष्मां प्रिवत्
सुः। गोष्यदं सेविते माने प्रतिष्ठाकृत्यमास्पदं ४८। त्रिष्विष्टमधुरौ स्वाद्वमृद्वैवातीक्ष्णकौमलौ।
मूढाल्पापटुनिर्भाग्यामंद्राः स्तुद्वेतुशारदौ॥ ४९। प्रत्यग्रोभिनवो विद्वत्सु प्रगल्भौ विशारदौ।
दांताः। व्यामोवरञ्च्वन्यग्रोधाद्रुसेधः कायउन्नतिः। ५०। पर्याहारश्च मार्गश्च वि वधौ वीवधौ र

अ. र. समौ ।१ रिपौ वैरिज्ञियतरौः शाखायामुपसूर्य्यके ।५१। बंधकं व्यसनं चेतःपीडाधिष्ठानमाधयः स्युः
।।१८। समर्थननीवाकनियमाश्च समाधयः ।५२। दोषोत्पादे ऽनुबंधः स्यात्प्रकृत्यादि विनश्वरे । मुख्यानु
यायिनि शिशौ प्रकृतस्यानुवर्त्तने ।५३। विधुर्विष्णौ चंद्रमसि परिच्छेदे बिलेऽवधिः । विधिर्विधाने
दैवेपि प्रणिधिः प्रार्थने चरे ।५४। बुधवृद्धौ पंडितेपि स्कंधः समुदयेपि च । देशे नदविशेषेब्धौ सिं
धुर्ना सरिति स्त्रियाम् ।५५। विधा विधौ प्रकारे च साधू रम्येपि च त्रिषु । वधूर्जाया स्नुषा स्त्री च
सुधा लेपोऽमृतं स्नुही ।५६। संधा प्रतिज्ञा मर्यादा श्रद्धा संप्रत्ययः स्पृहा । मधु मद्ये पुष्परसे क्षौद्रेपि राम:
ध्वांतं तमस्यपि ।५७। अतस्त्रिषु समुन्नद्धौ पंडितंमन्यगर्विितौ । ब्रह्मबन्धुरधिक्षेपे निर्देशे ऽथा ॥१८॥

वलंवितः ।५८। अविदूरेऽप्यवष्टब्धौ प्रसिद्धौ ख्यातभूषितौ । नान्ताः । सूर्यवन्ही चित्रभानू भानू र
श्मि दिवाकरौ ।५९।। भूतात्मानौ धातृदेहौ मूर्खनीचौ पृथग्जनौ । ग्रावाणौ शैलपाषाणौ पत्रिणौ
शरपक्षिणौ ।६०। तरुशैलौ शिखरिणौ शिखिनौ वन्हिबर्हिणौ । प्रतियत्नावुभौ लिप्सोपग्रहावथ
सादिनौ ।६१। द्वौ सारथिहयारोहौ वाजिनोऽश्वेषुपक्षिणः । कुलेऽप्यभिजनो जन्मभूम्यामप्यथहा
यनाः ।।६२।। वर्षार्चिर्व्रीहिभेदाःश्च चंद्राग्न्यर्का विरोचनाः । केशेऽपि वृजिनो विश्वकर्मार्कसुरशि
ल्पिनोः ।६३। आत्मा यत्नो धृतिर्बुद्धिः स्वभावो ब्रह्म वर्ष्म च । शक्रो घातुकमत्तेभो वर्षुकोऽब्दो घनाघनः ।
।६४। अभिमानोऽर्थादिदर्पे ज्ञाने प्रणयहिंसयोः । घनो मेघे मूर्तिगुणे त्रिषु मूर्ते निरंतरे ।६५।

दूत्यो

अ.र. इनः सूर्य्ये प्रभौ राजा मृगांके क्षत्रिये नृपे। वाणिन्यौ नर्तकी मैत्री स्रवंत्या मे पि वाहिनी ६६। ह्रादि
॥१९॥ न्यौ वज्रतडितौ वंदाया मे पि कामिनी। त्वग्देहयोरपि तनुः सूनाधो जिह्विका पि च ६७। क्रतुविस्ता
रयोरस्त्री वितानं त्रिषु तुच्छके। मंदे थ केतनं कृत्ये केतावुपनिमंत्रणे ६८ वेदस्तत्वं तपो ब्रह्म ब्रह्मा
विप्रः प्रजापतिः। उत्साहने च हिंसायां सूचने चा पि गंधनं ६९। आतंचनं प्रतीवापजवनाप्याय
नार्थकं। व्यंजनं लांछनं श्मश्रु निष्ठानावयवेषु पि ७०। स्यात्कौलीनं लोकवादे युद्धे पश्वहिप
क्षिणां। स्यादुद्यानं निःसरणे वनभेदे प्रयोजने। ७१। अवकाशे स्थितौ स्थानं क्रीडादावपि देव सम:
नं। उत्थानं पौरुषे तंत्रे सन्निविष्टोद्गमे पि च ७२। व्युत्थानं प्रतिरोधे च विरोधाचरणे पि च ॥१९॥

स्मारणे मतसंस्कारे गतौ ह्र आपपादनो ॥७३॥ निर्वर्त्तनोपकरणानुव्रज्यासु च साधनम् । निर्यात
नं वैरशुद्धौ दाने न्यासार्पणेऽपि च । ७४ । व्यसनं विपदि भ्रंशे दोषे कामजकोपजे । पक्ष्माक्षिलो
म्नि किंजल्के तंत्वाद्यंशेऽप्यणीयसि । ७५ । तिथिभेदे क्षणे पर्व वर्त्म नेत्रच्छदेऽध्वनि । अकार्य
गुह्ये कौपीनं मैथुनं संगतौ रते । ७६ । प्रधानं परमात्मा धीः प्रज्ञानं बुद्धिचिन्हयोः । प्रसूनं पुष्प
फलयोर्निधनं कुलनाशयोः । ७७ । क्रंदने रोदनाह्वाने वर्ष्म देहप्रमाणयोः । गृहदेहत्विट्
प्रभावा धामान्यथ चतुष्पथे । ७८ । सन्निवेशे च संस्थानं लक्ष्म चिन्हप्रधानयोः । आच्छादने संपि
धानमपवारणमित्युभे । ७९ । आराधनं साधने स्यादवाप्तौ तोषणेऽपि च । अधिष्ठानं चक्रपुर

अ·ट· प्रभावोंभःस्वनेर्घ्योपि ।८०। रत्नंस्वजातिश्रेष्ठेपि वनेसलिलकानने ॥ तलिनं विरलेस्तोके वाच्यलिं
॥२०॥ गास्तथोत्तरे ।८१। समानाः सत्समैकेस्युः पिशुनौ खलसूचकौ । हीनन्यूनावूनगर्ह्यौ वेगिशू
रौतरस्विनौ ।८२। अभिपन्नोपराद्धोभिग्रस्तव्यापद्गतावपि । नांताः । कलापोभूषणेबर्हेतू
णीरेसंहतेपि च ।८३। परिच्छदे परीवापः पर्युप्तोसलिलस्थितौ । गोधुग्गोष्ठपती गोपौ हरवि
ष्णूवृषाकपी ।८४। बाष्पमूष्माश्रु कशिपुत्वन्नमाच्छादनं द्वयं । तल्पंशय्याट्टदारेषुस्तंबेपि वि
विटपोस्त्रियां ।८५। प्राप्तरूपस्वरूपाभिरूपौबुधमनोज्ञयोः । भेद्यलिंगाअमीकूर्मीवीणा राम:
भेदश्चकच्छपी ।८६। कुतपोमृगरोमोत्थपटेवाह्नोष्टमेंऽशके । पांताः । वस्तो[illegible]पुंसिरेफः ॥ ॥२०॥

॥इतिपांताः॥

स्यात्कुत्सितेवाच्यलिंगकः ।१७। क्लिफ्ता त्रिखापांसरिति मांसिका पांवमातरि। शफं मूले तरूणां स्या
त् गवाश्वानां खुरेपि च ।१८। गुंफः स्याद्गुंफने वा हारेलंकारेपि कीर्त्तितः ।इति फांताः। अंतराभवसत्वेश्वे
गंधर्वो दिव्यगायने ।१९। कंबुर्ना वलये शंखे द्विजिह्वौ सर्पसूचकौ पूर्वोन्यलिंगः प्रागाहे पुंबहुत्वेपि
पूर्वजान् ।२०। बांताः। कुंभौ घटेभमूर्द्धांशौ डिंभौ तु शिशुबालिशौ स्तंभौ स्थूणाजडीभावौ शंभू ब्रह्मत्रि
लोचनौ ।२१। कुक्षिभ्रूणार्भका गर्भा विस्रंभः प्रणयेपि च। स्याद्भेर्यां दुंदुभिः पुंसि स्यादक्षे दुंदुभिः
स्त्रियाम् ।२२। स्यान्महारजने क्लीबं कुसुंभं करके पुमान्। क्षत्रियेपि च नाभिर्ना सुरभिर्गवि च स्त्रि
याम् ।२३। सभा संसदि सभ्ये च त्रिष्वध्यक्षेपि वल्लभः। भांताः। किरणप्रग्रहौ रश्मी कपिभेकौ प्ल

३ स्तोमः १ स्तोत्रेऽध्वरे वृन्दे जिह्मस्तु कुटिलेऽलसे ॥ ८१ ॥ ३

अ० टी० वंगमौ ।८५। उच्छ्रायमानौ मौ वीकामौ शक्तु घोगौ पराक्रमौ धर्माः पुण्ययमन्यायस्वभावाचारसोम
॥२१॥ पाः ।८६। उपायपूर्व आरंभ उपधा चाप्युपक्रमः । वर्णाश्रयः पुरं वेदो निगमौ वाणिजो वणिक् ।८६।
नैगमौ द्वौ बले रामौ नीलवासःसिते त्रिषु । शब्दादिपूर्वो वृंदेऽपि ग्रामः क्रांतौ च विक्रमः ।८७। गुल्मो रु
क्स्तंबसेनाश्च जामिः स्वसृकुलस्त्रियोः । क्षितिक्षांत्योः क्षमा युक्ते क्षमं शक्ते हिते त्रिषु ।८८। त्रिषु
श्यामौ हरित्कृष्णौ श्यामा स्याच्छारिवा निशा । ललामं पुच्छपुंड्राश्वभूषाप्राधान्यकेतुषु ।८९। सूक्ष्म
मध्यात्ममप्याद्ये प्रधाने प्रथमस्त्रिषु । वामौ वल्गुप्रतीपौ द्वावधमौ न्यूनकुत्सितौ ।९०। जीर्णं च रामः
परिभुक्तं च यातयाममिदं द्वयं । मांताः । तुरंगगरुडौ तार्क्ष्यौ निलयापचयौ क्षयौ ।१। श्वशुर्यो दे ॥२१॥

वरस्त्यालौभ्रातः यौभ्रातजद्विषौः पर्जन्यौ रसदक्षौ स्यादैः स्वामिवैरयोः ।२। निष्पः पुष्ये कलि
युगे पर्यायौ वसरेक्रमे । प्रसयो धीनग्राप्य थज्ञानविभ्यासहेतुषु । रंध्रे ग्राहे यांतुरयोदाधेहे यांतुता
पयोः । स्थूलो ब्रयैस्त्वसाकल्ये राज्ञानां मध्यमे गते ।४। सबयाः ग्राय थौवार कालसिद्धांतसंविदः ।
अस नान्यैरुभंदे वं विपदिस्मिन यौस्त्व यः ।५। अस यौ तिक्रमे कृछ्रे द्वेषे दंडे व्यर्थ्यापदि । पुत्रं यसोः
संपराय्यः पूज्ये स्तुत्यनुरैपि व ।६। पश्चादेव स्या धिवलं समवायश्च सन्नयौ । संघाते सन्निवेशे वसं (
त्सायः प्रणयोस्त्वमी ।७। विस्रंभयाञ्चाप्रेमा तोविरोधेपि समुद्गमः । विषयोपस्वयोज्ञात स्वत्वेन
व्यादिकेर्थपि ।८। निर्यासे पिकषायो स्त्रीसभायां वप्रतिश्रयः । आयो भिस्त्रयं नगमने मन्स्वैरेस्येक्र

अ.र. नौक्रुधि।८।रहस्योपस्थयोर्गुह्यं सत्सं श्रपथतथ्ययोः। वीर्यं बले प्रभावे च द्रव्यं भव्ये गुणाश्रये।१०।धि
।२२। ष्ण्यं स्थाने गृहे भे ग्नौ भाग्यं कर्म शुभाशुभं। कशेरुहेम्नोर्गांगेयं विशल्या दंतिकापि च।११।वृषा
कपायी श्रीगौर्योरभिख्या नामशोभयोः। आरंभो निष्कृतिः शिक्षा पूजनं संप्रधारणं।१२।उ
पायः कर्म चेष्टा च चिकित्सा च नव क्रियाः। छाया सूर्यप्रिया कांतिः प्रतिबिंबमनातपः।१३।कक्ष्या
प्रकोष्ठे हर्म्यादेः कांच्यां मध्येभबंधने। कृत्या क्रियादेवतयोस्त्रिषु भेद्ये धनादिभिः।१४।जन्यः
स्याज्जनवादेपि जघन्योंत्येधमेपि च। गर्ह्याधीनौ च वक्तव्यौ कल्यौ सज्जनिरामयौ।१५।आत्म राम:
वाननपेतोर्थ्यादर्थ्यौ पुण्यं तु चार्वपि। रूप्यं प्रशस्तरूपेपि वदान्यो वल्गुवागपि।१६।न्याय्येपि मध्यं ॥२२॥

सो मं तुसुंद रै सो मदेवते। यांना:। निवह वसरो वारौ संस्त रौ प्रस्त रां ध्वरौ ॥१७॥ गुरुनेगी ब्यत्तिपित्रा
शेहा परौ ग्रु गसं ज्ञयो। सकारो मेद सादुये क्का कारो विं गिनां कृ तौ ॥१८॥ किं स्ना सैधा न्यरू कें सूम
रुं धन्व धयएधरौ। अद्रु यो तु मञ्जो लांकौ: स्मी स्त नां ह्रो प यो धरौ ॥१९॥ ध्वां नां रि दान वा वज्रो वु लिहस्तां
ज्ञवः करा:। प्रदरो भं गनारी उ रूवा णां अस्त्राः कवाक्र पि ॥२०॥ अजातमं गौगौ: कालेप्व स्मेष्ठु
नौ वन्न वरौ स्व लें पि नो: परिकर: पर्यंक परिवार यो: ॥२१॥ मुक्ता स्तु ह्रौ वतार: स्यां च्छा रो वा योस
तु त्रि षु। कर्बु रै थप नि त्रां जि सं वि द्रों प स्तु सं गर:॥२२॥ वेद मेदे गुप्त वार्दे मंत्रो मित्रो रवावपि। मखेषु
यूपखंडे पि स्वरु गुह्ये प्पे वस्कर: ॥२३॥ आडंबरे स्तूर्य रवे गजें द्राणां वगर्जिते। अभिहारो भि

।अ.र.१ योगवक्षोर्ये सन्नहने पिच।२४।स्याज्जंगमे परीवारः खड्गकोशे परिच्छदे। विष्टरो विटपी दर्भमु
।२३। ष्टिः पीठाद्यमासनं।२५। द्वारि द्वाःस्थे प्रतीहारः प्रतीहार्यप्यनंतरे। विपुलेनकुले विष्णौ बभ्रुर्ना
पिंगले त्रिषु।२६। सारो बले स्थिरांशे च न्याय्ये क्लीवं वरे त्रिषु। दुरोदरो द्यूतकारे पणे द्यूते दुरोदरं
।२७। महारण्ये दुर्गपथे कांतारं पुन्नपुंसकं। मत्सरोन्यशुभद्वेषे तद्वत्कृपणयोस्त्रिषु॥२८॥
देवाद्वृते वरः श्रेष्ठे त्रिषु क्लीवं मनाक्प्रिये। वंशांकुरे करीरोस्त्री तरुभेदे घटे च ना।२९। ना
चमूजघने हस्तसूत्रे प्रतिसरोस्त्रियां। यमानिलेंद्रचंद्रार्कविष्णुसिंहांशुवाजिषु।३०॥ राम:
शुकाहिकपिभेकेषु हरिर्ना कपिले त्रिषु। शर्करा कर्परांशेपि यात्रा स्याद्यापने गतौ।३१। इराम्बु ॥२३॥

वा केतुरंशुस्यान्नेत्रं द्वौ निद्राप्रमीलयोः। धात्री स्यादुपमातापि क्षितिरप्यामलक्यपि ॥३२॥ क्षुद्रा व्यं
गानटीवेश्यासरघाकंटकारिका। त्रिषु क्रूरेऽधनेल्पेपि क्षुद्रं मात्रा परिच्छदे।३३। अल्पेच परिमा
णेस्यान्मात्रं कार्त्स्न्येवधारणे। आलेख्याश्चर्ययोश्चित्रं कलत्रं श्रोणिभार्ययोः।३४। योग्य
भाजनयोः पात्रं पत्रं वाहनपक्षयोः। निदेशग्रंथयोः शास्त्रं शस्त्रमायुधलोहयोः।३५। स्याज्ज
टांशुकयोर्नेत्रं क्षेत्रं पत्नीशरीरयोः। मुखाग्रे क्रोडहल्योः पोत्रं गोत्रं तु नाम्नि च।३६। सत्रमाच्छाद
ने यज्ञे सदादाने वनेपि च। अजिरं विषये काये प्यंवरं व्योम्नि वाससि।३७। चक्रं राष्ट्रेप्यक्ष
रं तु मोक्षेपि क्षीरमंबु च। स्वर्णेपि भूरिचंद्रौ द्वौ द्वारमात्रेपि गोपुरं।३८। गुहादंभौ गह्वरे द्वे र

।अ.स.। हैंतिकस्तूपकरौ।उरौंघिकस्तूपर्यंग्वाप्यागारे नगरे पुरम्।३९।मंदिरं चाथ राष्ट्रोऽस्त्री विषये स्यादु
।।२४।। पद्रवे।दरोऽस्त्रियां भये श्वभ्रे वज्रोऽस्त्री हीरके पवौ।४०।तंत्रं प्रधाने सिद्धांते सूत्रवाये परिच्छदे
।औशीरं चामरे दंडे प्यौशीरं शयनासने।४१।पुष्करं करिहस्ताग्रे वाद्यभांडमुखे जले।व्यो
म्नि खड्गफले पद्मे तीर्थौषधिविशेषयोः।४२।क्रौवेरन सिशुकेना भागीव न्मेषवक्रि सु अंतरम
२ यां वकाशावधिपरिधानांतर्द्धिभेदतादर्थ्ये।४३।छिद्रात्मीयविनाबहिरवसरमध्येंतरात्मनि च।
-मुस्तेपि पिठरं राजकसेरुण्यपि नागरं।४४।शार्वरं त्वंधतमसे घातुके भेद्यलिंगकः।गौरो राम:
रुणे सिते पीते व्रणकार्यप्यरुष्करः।४५।जठरः कठिनेपि स्यादधस्तादपि चाधरः।अना ।।२४।।

कुलेऽपि चैका गोत्रं गौ आसक्त्या कुले।४६। उपर्युदीच्यश्रेष्ठेष्वप्युत्तरः स्यादनुत्तरः एषां विपर्यये
श्रेष्ठे दूरानात्मोत्तमाः पराः ।४७। स्वादुप्रियौ तु मधुरौ क्रूरौ कठिननिर्दयौ। उदारो दातृमहतोरि
तरस्त्वन्यनीचयोः मंदस्वच्छंदयोः स्वैरः शुभ्रमुद्दीप्तशुक्लयोः ।४८। संताः। चूडा किरीटं केशाश्च सं
[redacted] यता मौलयस्त्रयः। द्रुमप्र[redacted] भेदे मातंगकाण्डपुष्पा त्रिपीलवः ।४९। कृतांतानेहसोः कालश्च
तुर्थेऽपि युगं कलिः स्यात्कुरंगेऽपि कमलः प्रावारेऽपि च कंबलः ।५०। करौ प्रहारयोः पुंसि बलिः प्राण्यंग
गजे स्त्रियाम्। स्थौल्यसामर्थ्यसैन्येषु बलं ना काकसीरिणोः ।५१। वातूलः पुंसि वात्यायामपि वा
तासहे त्रिषु। भेद्यलिंगः शठे व्यालः पुंसि श्वापदसर्पयोः ।५२। मलोऽस्त्री पापविट्किट्टान्यस्त्री सू

।अ.ट.। लैरुगाँ स्तुथो ऽङ्कोऽथापि द्वयोः क्लीबे पालि स्त्र्यश्र्यङ्कपङ्क्तिषु। ५३। कला शिल्पे कालभेदेऽप्याली स(
॥२५॥ ख्यावली अपि। अब्ध्यंबुविकृतौ वेला कालमर्यादयोरपि। ५४। बहुलाः कृत्तिका गावो बहुलोऽग्नौ शि
तौ त्रिषु। लीला विलासक्रिययोरुपला शर्करापि च। ५५। शोणितेऽम्भसि कीलालं मूलमाद्ये शिफा
भयोः। जालं समूह आनायगवाक्षक्षारकेष्वपि। ५६। शीलं स्वभावे सद्वृत्ते सस्ये हेतुकृते फलम्।
छदिर्नेत्ररुजोः क्लीबे समूहे पटलं न ना। ५७। अधःस्वरूपयोरस्त्री तलं स्याच्चामिषे पलं। औ
वीनलेऽपि पातालं बैलं वस्मै धमे त्रिषु। ५८। कुकूलं शंकुभिः कीर्णे श्वभ्रे ना तु तुषानले। निर्णीते राम:
केवलमिति त्रिलिंगं त्वेककृत्स्नयोः। ५९। पर्याप्तिक्षेमपुण्येषु कुशलं शिक्षिते त्रिषु। प्रवालो ॥२५॥

मंकुरे व्यं स्त्या त्रिसु स्थूलं ज डे पिव ।६०। करालौं दंतुरे तं गेवा सौ द स्तै व पे त्रा लः । मूखे र्भ कै च बा लः १
स्या क्षौ लै म्ल सत स यो ः ।६१। लंना ः । दवंदा वौ व नार त्यव हौ जन्म हरौ भवौ । मंत्रा सहायः स
विवौ पति ह्या वि नराधवाः ।६२। त्रवपः त्रेलमे षा कौं आज्ञा ह्रा नां घ रां हवाः भावः सत्रा स्व भावा भि
प्राय वे षां त्यं जन्मसु ।६३। स्याडु स्यादे फलं उ ध्ये प्रसवो गभ मोवने । त्र विस्वासेऽ पन्हवे पि नि
कृतावं पि नि न्हवः ।६४। उत्से कां मर्ष यो रिच्छा प्रसवे मह उत्सवः त्रनुभावः प्रभावे व सतां व मूति
निश्चये ।६५। स्याज्जन्म हेतुः प्रभवः स्थानं चां घो पलब्धये । रुज्ञायां विगत नये त्र स्तै पार त्रा वेः उ
मान । धुवौ भेदे क्षौ वं तु निश्चिते प्राप्ते ते त्रिसु ।६६। स्वां ज्ञाता वां स्म नि स्वं त्रि षां त्मीये स्वौ स्नि यां धनो ।६७।
मै २

अ.ना. स्त्रीकटीवस्त्रबंधेपिनीवीपरिपणेपिच।६७। द्विवींगौराशिफेरवयोर्द्वंद्वेकलहयुग्मयोः। द्रव्यासुभव
।।२६।। सायें[redacted]पिसत्त्वेमस्त्रीतु जंतु।६८। क्लीबेनपुंसकंषंढेवाच्यलिंगमविक्रमे। वांताः। द्वौविशौवेश्य
मनुजौद्वौवराभि[redacted]मरौस्त्रशौ।६९। द्वौराशीपुंजमेषाद्यौ द्वौवंशौकुलमस्करौ। रहःप्रकाशौवी
काशौ निर्वेशोभृतिभोगयोः।७०। कृतांतेपुंसिकीनाशः क्षुद्रकर्षकयोस्त्रिषु। पदेलक्ष्येनि
मित्तेपदेशः स्यात्कुशमयुवे।७१। दशावस्थानेकविधाप्याशातृस्त्रापिवायता। वशास्त्रीक
रिणीवस्यात् दृग्जानेज्ञातरित्रिषु।७२। स्यात्कर्कशःसाहसिकःकठोरामसृणावपि। प्रका शः
शौतिप्रसिद्धेपिक्षिशावेशेवबालिशः।७३। शांताः। सुरमत्स्यावनिमिषौपुरुषावात्ममानवौ।।२६।।

क्षावदपति

काकमत्स्यात्स्वगौ ध्वांक्षौ कक्षौ तु तृणवीरुधौ ।७४॥ अभीषुः प्रग्रहे रश्मौ प्रैषः प्रेषणमर्दने प
क्षः सहायेप्युष्णीषः शिरोवेष्टकिरीटयोः ।७५। शुक्रले मूषिके श्रेष्ठे सुकृते वृषभे वृषः । कोषोऽस्त्री
कुड्मले खड्गपिधानेऽर्थौघदिव्ययोः ।७६। द्यूतेऽक्षे सारिफलकेऽप्याकर्षोऽथाक्षमिंद्रिये । ना द्यूतांगे
कर्षे चक्रे व्यवहारे कलिद्रुमे ।७७। कर्षूर्वा त्रा करीषाग्निः कर्षूः कुल्याभिधायिनी । पुंभावे तत्क्रि
यायां च पौरुषं विषमप्सु वा ।७८। उपदानेऽप्यामिषं स्यादपराधेऽपि किल्बिषम् । स्याद्दृष्टे लोकधात्वं
शे वत्सरे वर्षमस्त्रियाम् ।७९। प्रेक्षा नृत्येक्षणं प्रज्ञा भिक्षा सेवार्थनाभृतिः । त्विट् शोभापि त्रिषु प
रे न्यक्षं कात्स्न्यनिकृष्टयोः ।८०। प्रत्यक्षाधिकृतेऽध्यक्षो रूक्षस्त्वप्रेम्ण्यचिक्कणे । षांताः । रविश्वेतच्छ

॥श्री॰स॰॥ दोहं सो सर्यवन्हीविभावसं व सोतर्ण [redacted] कंव वौ द्वौ [redacted] सारं गाश्व द्विौक सं: प्र
॥२७॥ गाराद्वौ विषेवीर्य गुणोरागे द्वेरस:।८२। पुस्तुतंसावंतसौ द्वौ कर्णपूरे वश्रो खरैदेव भेदेनलेरश्मौव
स्वरले घनेवसु।८३। विश्वौववेधा: स्त्रीलात्रौहिता रूं साहिदं स्नृपौ:। लालसै प्रार्थनौलुक्यौहिं सौवो
र्या दिक मैव।८४। प्रसरैस्वापिभुयावौरोदस्योरोदसीवते। ज्वालाभासोर्न पुंस्य विर्ज्यों तिर्भ द्योतद्द
श्रिसु।।८५।।पापापराधयोरागः खगबाल्यादिनोर्वयः। तेजः पुरीषयोर्वर्चो महत्सत्सवतेजसो:
॥८६॥ रजोगुणेवस्त्री पुष्पेराहौ ध्वांते गुणेतमः। छंदः पद्ये भिलाषेवतप: कृच्छादिकर्मेव।८७। रामः
सहोवलंसहोमार्गोनभ:खंश्रावणोनभा:। ओके: सद्माश्रयश्चौक: पयः क्षीरं पयोंवुव।८८।श्री ॥२७॥

जोदाशोबलेसोतं — इंद्रियंनिम्नगारयिंतेजः प्रभावेदाशौवबलेअनुञ्चेपंतस्त्रियः। ८९। वि
द्वान् विदं अश्वीमस्तोहिं सोप्वंतिश्रयेत्वमी। दद्ध्रस्रास्यपो ज्यायानकनीयांसुवौल्पयोः। ९०।
वरीयांस्त्स्वयोः साधीयान्साधुवाठयोः। सांताः। दलैपिवहं निवैधौ परा गांकांदयोगहोः। ९१।
द्वर्यांपाउत्क्रायरसेनि सुहोनागरंतकैं। तुलास्त्रैश्वा दिरम्सोभगाहः भगहोपिवं। ९२। पत्नीप
रिजनांदानमूलज्ञा पाः परिग्रहाः दारेष्वग्रहाः क्रोत्पोमंप्यांरोहोवरस्त्रियाः। ९३। सूहोवं
देप्यहिर्वत्रैयंतोद्दकोस्त मोपहाः। परिछदेन्नपोहेथैपरिवर्हो अयाः परे। ९४। होताः आउषद
थेभिआशोसामार्थेधातुयोगजे। आवग्रहः स्मतौवावेपप्योस्तुस्यात्कोपपीउपोः। धापकुसेप

।अ.त.। दर्पेकुधिद्विःभर्त्सननिंदयोः।९५।वान्वाचयसमाहारेतरेतरसमुच्चये।स्वस्त्याशीःक्षेमपुण्यादौ
।२८। प्रकर्षेलंघनेप्यति।९६।स्विदप्रश्नेवितर्केचतुस्याद्भेदेवधारणे।सकृत्सहैकवारेचाप्याराद्दू
रसमीपयोः।९७।प्रतीच्यांचरमेपश्चादुताप्यर्थविकल्पयोः।पुनःसहार्थयोःशश्वत्साक्षात्
प्रत्यक्षतुल्ययोः।९८।खेदानुकंपासंतोषविस्मयामंत्रणेवत।हंतहर्षेनुकंपायांवाक्यारंभ
विषादयोः।९९।प्रतिप्रतिनिधौवीप्सालक्षणादौप्रयोगतः।इतिहेतुप्रकरणप्रकर्षादिसमा
प्तिषु॥१००।प्राच्यांपुरस्तात्प्रथमेपुरार्थेग्रतइत्यपि।यावत्तावच्चसाकल्येऽवधौमानेवधार णः
णे।१।मंगलानंतरारंभप्रश्नकार्त्स्न्येष्वथोअथ।वृथानिरर्थकाविध्योर्नानानेकोभयार्थयोः।२।तु ॥२८॥

पृछायां विकल्पे च पश्चात्सादृश्ययोरनु । प्रश्नावधारणानुज्ञानुनयामंत्रणे ननु ।३। गर्हासमुच्च
य प्रश्नशंकासंभावनास्वपि । उपमायां विकल्पे वा सामि त्वर्द्धे जुगुप्सिते ।४। अमा सह समीपे च
कं वारिणि च मूर्द्धनि । इवेत्थमर्थयोरेवं नूनं तर्केर्थनिश्चये ।५। तूष्णीमर्थे सुखे जोषं किं पृछा
यां जुगुप्सने । नाम प्राकाश्यसंभाव्यक्रोधोपगमकुत्सने ।६। अलं भूषणपर्याप्तिशक्तिवारण
वाचकम् । हुं वितर्के परिप्रश्ने समयान्तिकमध्ययोः ।७। पुनरप्रथमे भेदे निर्निश्चयनिषेधयोः
। स्यात्प्रबंधे चिरातीते निकटागामिके पुरा ।८। उररी उररी चोररी च विस्तारेंगीकृतौ त्रयं । स्वर्गे वप
रलोके स्वर्वार्तासंभाव्ययोः किल ।९। निषेधवाक्यालंकारजिज्ञासानुनये खलु समीपोभयतः

अ. ट. श्रीघ्रसाकल्याभिमुख्येभितः ।१०। नामप्राकाश्ययोः प्रादुर्मिथोन्योन्यं रहस्यपि । तिरोंतर्द्धौ तिर्य
।२२। गर्थे हा विषादशुग्गर्तिषु ।११। अहहेत्यद्भुते खेदे हि हेतावधारणे । इति नानार्थवर्गः ॥ चिरा
य चिररात्राय चिरस्योद्याश्चिरार्थकाः ।१२। मुहुः पुनः पुनः शश्वदभीक्ष्णमसकृत्समाः ॥
स्रागझटित्यंजसाह्नाय सपदि द्राङ्मंक्षु च द्रुते ।१३। बलवत्सुष्ठु किमुत स्वत्यतीव च निर्भरे
। पृथग्विनांतरेणर्ते हिरुङ्नाना च वर्जने ।१४। यत्तद्यतस्ततो हेतावसाकल्ये तु चिच्चनेक
दाचिज्जातु साकं त्वसाकं सत्रा समं सह ।१५। आनुकूल्यार्थकं प्राध्वं व्यर्थके तु वृथा मुधा । आहो राम:
उताहो किमुत विकल्पे किं किमूत च ।१६। तु हि च स्म ह वै पादपूरणे पूजने स्वती । दिवाह्नीत्यथ ।२२।

दोषा चनक्तं चरजनाविति ।१७। तिर्यगर्थे साचि तिरोप्यथ संबोधनार्थकाः॥ स्युः प्याट् पाडंग हे है
भोः समया निकषा हिरुक् ।१८। अतर्किते तु सहसा स्यात्पुरः पुरतोग्रतः । स्वाहा देवहविर्दाने
श्रौषट् वौषट् वषट् स्वधा ।१९। किंचिदीषन्मनागल्पे प्रेत्यामुत्र भवांतरे । वद्वा यथा तथैवैवं सा
म्येहो ही च विस्मये ॥२०॥ मौने तु तूष्णीं तूष्णीकं सद्यः सपदि तत्क्षणे । दिष्ट्या समुपजोषं चेत्यानं
देऽथांतरेंतरा ।२१। अंतरेण च मध्ये स्युः प्रसह्य तु हठार्थकं । युक्ते द्वे सांप्रतं स्थानेऽभीक्ष्णं शश्वदना
रते ।२२। अभावे नह्य नो नापि मा स्म मालं च वारणे । पक्षांतरे चेद्यदि च तत्वे त्वद्धांजसा द्वयम्
।२३। प्राकाश्ये प्रादुराविः स्यादोमेवं परमं मते । समंततस्तु परितः सर्वतो विष्वगित्यपि ।२४। अ

।अ.८। कामानुमतौकामंमसूयोपगमेऽस्तुच। ननुचस्याद्विरोधोक्तौकच्चित्कामप्रवेदने।२५।नि
।३०॥ ष्षमंदुष्षमंगर्ह्येयथास्वंतुयथायथं। मृषामिथ्याचवितथेयथार्थंतुयथातथं।२६।स्यु
रेवंतुपुनर्वैवेत्यवधारणवाचकाः। प्रागतीतार्थकंनूनमवश्यंनिश्चयेद्वयं।२७।संवद्वर्षे
वरेत्वर्वागामेवंस्वयमात्मना। अल्पेनीचैर्महत्युच्चैःप्रायोभूम्न्यद्रुतेशनैः।२८।सनानित्येब
हिर्बाह्येस्मातीतेऽस्तंतुनिर्गते। अस्तिसत्वेरुषोक्तावुऊंप्रश्नेऽनुनयेत्वयि।२९।हूंतर्केस्या
दुषारात्रेरवसानेनमोनतौ। पुनरर्थेऽङ्गनिंदायांदुष्ठुसुष्ठुप्रशंसने।३०।सायंसायेप्रगेप्रातः२ रामः
प्रभातेनिकषांतिके। परुत्परार्यैषमोऽब्देपूर्वेपूर्वतरेयति।३१।अद्यात्राह्न्यथपूर्वेह्नीत्या ॥३०॥

दोषूर्ध्वांत्त रां परात्। तथाधरां स्यान्यतरेत रां सृवेघुरादयः ॥२२॥ उभयद्युश्चोभयेद्युः परेत्वन्हि प
रेद्यवि ह्योगतेऽनागतेन्हि श्वः परश्वस्तु परेऽहनि ॥२३॥ तदा तदानीं युगपदेकदा सर्वदा सदा ए
तर्हि संप्रतीदानीमधुना सांप्रतं तथा ॥२४॥ दिग्देशकाले पूर्वादौ प्रागुदक्प्रत्यगादयः ॥ अव्ययवर्गः
। सलिंगशास्त्रैः सन्नादि कृत्तद्धितसमासजैः। अनुक्तैः संग्रहे लिंगं संकीर्णवदिहोन्नयेत् ॥२५॥ लिं
गशेषविधिर्व्यापी विशेषैर्यद्यबाधितः। स्त्रियामीदूद्विरामैकाच् सयोनिप्राणिनाम च ॥२६॥ ना
म विद्युन्निशावल्लीवीणा दिग्भूनदीह्रियां। अदंतै [redacted] द्विगुरेकार्थो न स पात्रयुगादिभिः
॥२७॥ तल्वृंदे येनिकट्यत्रावैरमैथुनिकादिवुन्। स्त्रीभावादावनिक्तिन्ण्वुल्ण्णच्वुञ्कप्ठ

क्यपो युजङः । निशा

अ. र. जीर्णानि शाः ।३८। उल्लादिषु निस्त्ररी स्त्वल्यात्रू ऊः तवलं स्थिरं तत्क्रीडायां प्रहरणं वैन्मोत्पोपा
॥३१॥ ल्लवाला रिहः ।३९। घनौजः साक्षियां स्यांवेहं ऊ पोता हिकाल्लनी । स्पेनपा तावमगयां ते लंपा
तास्वधेनि दिक्को ।४०। स्त्री स्यात्का विन्मणा ल्लादिविवक्षां पवयेयदि । लंकाक्षे फालिका टीका
धातकी पंजिकांकूची ।४१। सिध्मकासारिका हिक्कामाविकोल्कापिपीलिकां निंदुकीकणिकामं
गिः स्फुरंगासूचिमायः ।४२। पिच्छाविनंडाका किल्यथ्मूलिः शालीदुलीदरत्नी । सातिः कंयांतथा
संहीनाभीराजसभांपिवं ।४३। ऊल्लरीववरीपारीहोरालक्षावं सिध्मला । लाक्षालिक्षावं रामः
गंडूपागध्वसीवमसींमसी ।४४। स्त्री लिंगाद्भेदः ॥ पुंस्त्वे समभेदानुवंशः पर्यायाः सुरां सुरा ॥ ॥३१॥

स्वर्गीयागोद्विमेघोद्धिदुकालासिन्धुरोरयः।४५। करंगडौष्ठदीर्घतकंठकेशूनखवस्तनाः॥ अ
लोहितनाः स्वेउमेदाराद्रांताः प्रागंसरव्यकाः।४६। आवेष्टोघाश्चलिर्यासास्रसंन्नताश्चवाधि
ताः॥ केसैसजतुवल्लनिहिलातुसविरामकाः।४७। कपत्तामसरोपांतायर्यंतोअमीअथा॥
पथनयसंटोधांताजोत्राखाश्वरत्ताक्रमाः।४८। नाम्नंकत्रिरिभावेवघञ्जेजेवनङूत्तघांशुवः
गुः कर्तरीमनिभ्भावेकोघोः किंप्रादितोन्कतः।४९। ढंढेश्ववडवावेश्ववडवानेसमाहृतौ। कांतः पानं ५३
त्र्यंडुपर्याप्रपूर्वोयः पूर्वकोपिवा।५०। वरकन्यानुवाकन्यारत्नकंन्याकुडंगकः। पुंस्त्वोन्नखः स
गुजंग्वविरंथरंध्रराः खटः।५१। कोदारघट्टहट्टान्याः पिंडगोंडपिवंडवत्। गडुः करंडोलगुडो

श्री.९. वरं उक्ष्व किरातो युतां । इतिसामंत हरितोत मंथो ऊँ पवउ डुद्दः । कासमद्दो ऽ ठुदः ऊँदः फेनस्य

॥३२॥ पोसदूपकौ ।५३। आतपः स्वविये नाभिः कुलपंसुरके दरः ।१र सुरघउ कांस्व गोनहिं गुरु

उअलाः ।५४। वेतालमल्लमल्ला स्व उरोडाग्नि पिपहिरः कुल्मा पोरमसंश्वे वसकराहः पतङ्ग

हः ।५५। उल्लिंगगरोपः । द्विहीनं म्बखांरत्यपतोम्ब म्ला हिमोदकमांशातौसमांसह विरउ

खांक्षिद्र विलांवलं ।५६। फलं हि मधु त्वला हसु खड्ढः खञ्जु मोञ्जुभयं । जलउ व्यातिलवतांयं

जनासं नुलेपनम् ।५७। कोषाः पनादिसंख्याां मावालक्ष्मांनिपुतंवतत् अकमंसिउसन्तं राम:

तंयदं नांतमं कर्त्रि ।५८। त्रांत्रसलोपधं त्रिधंराज्ञं ग्रावंसखयां न्वितम् । पात्रायदं तैरेकार्थां ॥३२॥

* २ मयान्तत्वाक्षद्रस्त्र प्र्पो भवमालांगलं ॥ दार्वौपधमधापत्यहृदयादरका क्रारं ॥ पत्रनाजिरमध्य गान्नदार्वहोरूता।

व ॥ धात्रं चावा-क्र लिंस्य भाला तोयत्प्रयुज्यते ।५८ २

द्विगुर्लिंस्यानुसारतः। पूर्वाद्वंद्वैकत्वाव्ययीभावौ पथः सं॥ख्याव्ययात्परः। षष्ठ्याश्छाया बहूनां चे
द्विछायं संहतौ सभा॥ ६०। शालार्थापि परा राजामनुष्यार्थादराजकात्। दासीसभं नृपसभं रक्षःस
भमिमा दिशः। ६१। उपज्ञोपक्रमांतश्च तदादित्वप्रकाशने। कोपज्ञं कोपक्रमादिकं थौशीनरनाम
सु ६२। भावे नणकचिंडोन्ये समूहे भावकर्मणोः। अदंतप्रत्ययाः पुण्यसुदिनाभ्यां त्वहः परः। ६३।
यथा ३ क्रियाव्ययानां भेदकान्येकत्वेप्युक्थतोटके। चोचं पिच्छं गृहस्थूणं तिरीटं मर्मयोजनं। ६४॥ राजसूयं
वाजपेयं गद्यपद्ये कृतौ कवेः। माणिक्यभाष्यसिंदूरचीरचीवरपंजरं॥ ६५। लोकायतं हरिता
लं विदलं स्थालं वाह्लीकम्। इति नपुंसकलिंगसंग्रहः। पुंनपुंसकयोः शेषोऽर्द्धर्चपिण्याककंट

श्री.र. वरं कुम्भकिलोकुतोः । इतिसोमंतहरितोऽतिमंथोऽग्निपक्षकुटः । कासमर्दोऽर्जुदः कुंदः फेनल
॥३२॥ पोसद्रूपकौ ॥५३॥ आतपः सत्रियौ नाभिः कुणपक्षुरकेदरः ॥ दूरस्थुरग्रकुक्काष्ठगोलहिंगुलु
पुष्पलाः ॥५४॥ वेतालमल्लमल्लाश्च उरोऽग्रौ पिपहिजः ॥ कुल्माषोरमसश्चैवसकराहः पतङ्ग
हः ॥५५॥ पुल्लिंगरोचः । द्विहीनेस्मश्रुखौरत्यपर्तीश्च महिमोदकमोऽपि तौऽस्ममांसस्तेघिरपु
खौऽस्थिद्रु विलोवलौ ॥५६॥ फलेहिमरुत्वलोहसुखदुःखशुभोऽक्रुमयं । जलपुष्पात्तिलवत्तौऽ
जनाद्यनुलेपनम् ॥[illegible]॥ कोषाः स्नानादिसंख्याः स्यात्वालक्षाणि पुतंवततं अक्कमंसिंधुसंन्ते राम:
तंपदंनांतमंकर्त्ते ॥५८॥ जांत्तसलोपधं क्षिप्तंराज्ञं प्राकृतस्त्वयान्वितम् । पात्रायंदंतैरेकार्थी ॥३२॥
*२ वर्षान्तत्वाहृहस्तप्रपीभरगालांगलं ॥ दावौपधमधापतापहृदयादरका कुरं ॥ पत्रनाजिरमध्ये गात्रदात्रवर्ह्रिकुताति
प ॥ धात्रंजावाक्रमलिंस्पमाषिततोपात्प्रयुज्यते ॥५९ २

द्विगु'र्लिंस्यांनुसारतः।५८।द्वंद्वैकत्वा'व्ययीभावौपथः सं ॥ ख्या'व्ययात्परः।षष्ठ्याश्छायाबहूनांचे
द्विछायंसंहतौसभा॥६०॥शालार्थापिपरा'राजा'मनुष्यार्थादराजकात्।दासीसभंनृपसभंरक्षःस
भामिमादिशः।६१।उपज्ञोपक्रमांतश्चतदादित्वप्रकाशने।कोपज्ञकोपक्रमादिकंथौशीनरनाम
सु।६२।भावेनणकचिद्भ्यो'न्येसमूहेभावकर्मणोः।अदंतप्रथमाःपुण्यसुदिनाभ्यांत्वहःपरः।६३।
व्यया ३ क्रियानांभेदकान्येकत्वे'प्युक्ततोटकं।वोवंशिकंगृहस्थूणंतिरीटंमर्मयोजने।६४।राजसूयं
वाजपेयंगद्यपद्येकृतौकवेः।माणिक्यभाष्यसिंदूरचीरचीवरपंजरं।६५।लोकायतंहरितो
लंविदलंस्थालवाह्लीकम्।इतिनपुंसकलिंगसंग्रहः।पुंनपुंसकयोःशेषोर्द्धर्चपिण्याककंट

रैङकस्तं

।अ॰ते॰। का:।६६। मोदकस्तंडकष्टंकः शाटकः कर्पटोर्बुदः॥ पातकोद्योगचरकतमालामलकानडः॥
॥३२॥ ।६७। कुष्ठमुंडशीधुबुस्तं क्ष्वेडितक्षेमकुट्टिमम्। संगमं शतमानार्मशंबलाव्ययतांडवम्
।६८। कवियं कंदकपीसंपारावारं सुगंधरं। धूपं प्रग्रीवपात्रीवयूषं चमस विकसौ।६९। अ
र्द्धर्चादौ घृतादीनां पुंस्त्वाद्यं वैदिकं ध्रुवम्। तन्नोक्तमिह लोकेपि तच्चेदस्त्यस्तु शेषवत्।७०।
इति पुंनपुंसकसंग्रहः। स्त्रीपुंसयोरपत्यांतद्विचतुःषट्पदोरगाः। जातिभेदाः पुमाख्याश्च
स्त्रीयोगैः सह मल्लकाः।७१। ऊर्मिर्वराटकः स्वातिर्वर्णको झल्लरिर्मनुः। मूषासृपाटी रामः
कर्कंधूर्यष्टिः शाटीकटीकुटी।७२। इति पुंस्त्री लिंगसंग्रहः। स्त्रीनपुंसकयोर्भाव ॥३३॥

४॥ इति त्रिलिंगशेषः॥ ॥४

क्रियायोः प्वगंके विश्वेतुजे। श्रौ विसमौ वितीमे त्रीमेत्रं तुजं भागे दाहनः।७३।षष्ठांतप्रा
क्पदाः सेनांछायाशालासुरानिशां स्याद्वा नृसेनं श्वनिशं गोशालमितरे च दिक्।७४।आ
वन्नंतोत्तरपदो द्विगुश्चापुंसि नश्च लुप्॥ त्रित्वं द्वंत्रि स्वद्वावत्रितस्त्रं वत्रितस्त्वापि।७५।स्त्री
नपुंसकलिंगसंग्रहः त्रिषु पात्रीपुटीवाटीपेटीकुवलदाडिमौ। परं लिंगं स्वप्रधाने द्वंद्वे तत्पुरु
षेपि तत्।७६। अर्थांताः प्राद्यलंप्राप्तापन्नपूर्वाः परोपगाः। तद्धितार्थो द्विगुः संख्या सर्वनाम
तदंतकाः।७७। बहुव्रीहिर्दिङ्नाम्नामुन्नेयं तदुदाहृतिः। गुणद्रव्यक्रियायोगोपाधयः प
रगामिनः।७८॥ कृतः कर्त्तर्यसंज्ञायां कृत्याः कर्त्तरिकर्मणि। अणाद्यंतास्तेन रक्ताद्यर्थे ना

कृती २४

संग्रहवर्गः

नानाकवीनां यदिनामकोषास्सन्त्येव शब्दार्थविशेषभाजः तथापि सूक्तेऽमरसिंहनाम्ना कृते

१३४ नार्थभेदकाः ।। ७९ ।। षट्संज्ञकास्त्रिषु समा युष्मदस्मत्तिङव्ययम् । परं विरोधे शेषं तु ज्ञेयं शिष्टप्र

योगतः ।। ८० ।। लिङ्गसंग्रहवर्गः ।। शिवश्रीनिवोधपसर्कः काव्यानि कुरुते कविः । ज्ञत्सोरमंनमं

स्वनः संतः [redacted] तिन ज्ञात्वा ।। ८१ ।। इत्यमरसिंहकृतौ नामलिंगानुशासने सामान्यकाण्डस्तृ

तीयः सांगएव समाप्तः ।।

अमरकोश काण्ड ३

अमरकोश कांड तृतिय समाप्तम्

Thus ... niyarj

रामः

१३५